

Pirkimų politika Žaliavos

„Lidl Lietuva“ • Versija 2024-11-26

GERESNI
KARTU

Turinys

Mūsų atsakomybė dėl svarbiausių mūsų gaminių žaliavų	4
Informacija apie žaliavų auginimą ir gavybą	6
Mūsų įsipareigojimas	8
Mūsų įsipareigojimas – žaliavų pirkimas iš tvaresnių šaltinių	9
Rizikų analizės siekiant lengviau suprasti mūsų daromą poveikį	11
Sertifikuotos žaliavos iš socialiai ir aplinkosaugos požiūriu atsakingų šaltinių	12
Tvaresnių žaliavų alternatyvų skatinimas	14
Pokyčių skatinimas bendradarbiaujant	15
Kakavos strategija	16
Kavos strategija	18
Arbatos strategija	20
Medienos ir celiuliozės strategija	21
Palmių (branduolių) aliejaus strategija	23
Sojų strategija	25
Ryžių strategija	27
Riešutų strategija	28
Medvilnės strategija	29
Mūsų tarptautiniai žaliavų tikslai	30
Mūsų žaliavų tikslai	31
Terminų žodynas	37
Šaltiniai ir nuorodos	43

”

Mūsų produktų gamybai naudojamos tokios žaliavos kaip palmių (branduolių) aliejus, sojos, kakava, kava ir kt. Būdami mažmeninės prekybos įmone, prekiaujančia maisto produktais, siekiame pasinaudoti savo įtaka ir užtikrinti, kad šios žaliavos būtų auginamos, perdirbamos ir išigyjamos atsakingai, atsižvelgiant tiek į aplinkosaugą, tiek į socialinį poveikį.

**Stefan Haensel | Valdybos narys
Tarptautiniai Pirkimai**

Mūsų atsakomybė dėl svarbiausių mūsų gaminių žaliavų

Mūsų atsakomybė dėl svarbiausių mūsų gaminių žaliavų

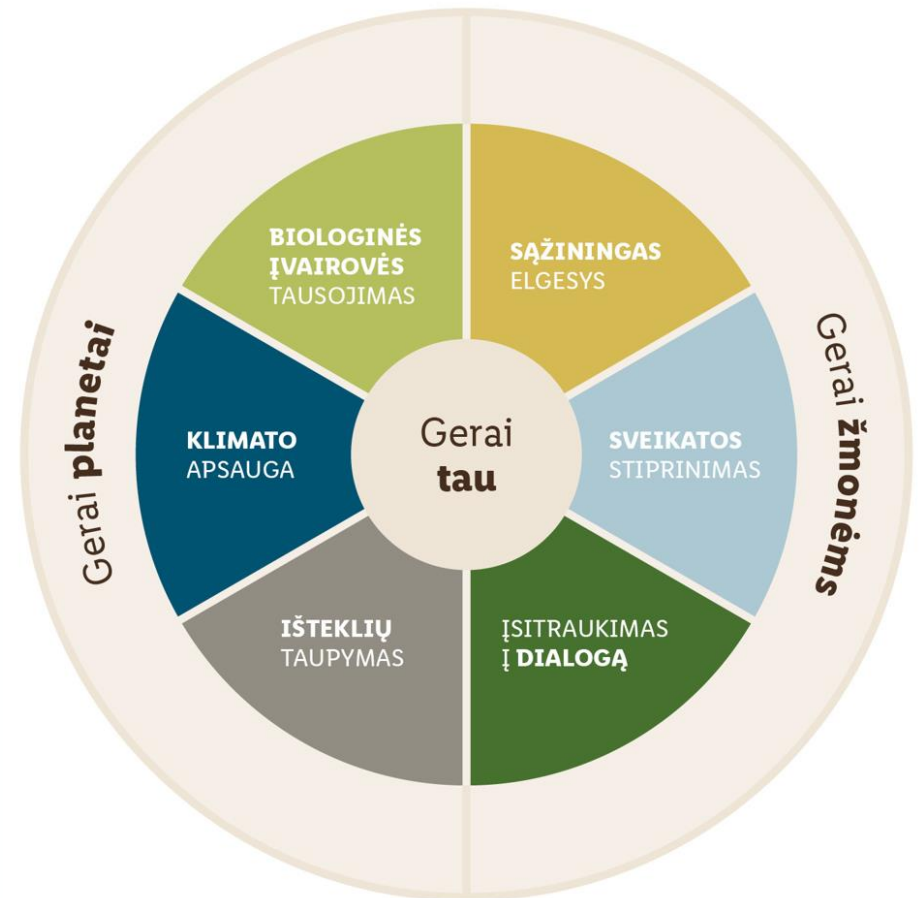
Tvarus verslas yra vienas pagrindinių „Lidl“ strateginių tikslų sėkmingai ateičiai užtikrinti. Prisiimame atsakomybę visur, kur mūsų – „Lidl“ – veikla daro poveikį žmonėms ir aplinkai. Atsakinga veikla – tai mūsų kelias, kuriuo eidami stengiamės kasdien įgyvendinti pažadus dėl kokybės ir tokiu būdu užtikrinti mūsų įmonės ateitį.

Atsižvelgdami į tai sukūrėme savo ĮSA (įmonės socialinės atsakomybės) strategiją, kuri aiškiai nurodo, kaip vykdyti savo įsipareigojimą elgtis atsakingai. Mūsų bendras ir visapusiškas tvarumo supratimas apima šešias pagrindines strategines sritis: „biologinės įvairovės tausojimas“, „klimato apsauga“, „išteklių taupymas“, „sąžiningas elgesys“, „sveikatos stiprinimas“ ir „įsitraukimas į dialogą“. Taip apibrėžiame, kaip suprantame ir įgyvendiname savo atsakomybę aplinkai, žmonėms ir mūsų klientams.

Mūsų atsakomybė dėl svarbiausių mūsų gaminių žaliavų

Žaliavos – mūsų asortimento pagrindas. Todėl socialiai atsakingas ir aplinkai nekenkiantis žaliavų pirkimas yra ir mūsų atsakomybė. Tai būtina sąlyga siekiant, kad produktai būtų pagaminti atsakingai. Tokiu būdu prisidedame prie šių strateginių temų: „išteklių tausojimas“, „klimato apsauga“, „pagarba biologinei įvairovei“ ir „sąžiningumas“.

Mūsų tarptautinė tvarumo strategija „Lidl“

Informacija apie žaliavų auginimą ir gavybą

Informacija apie žaliavų auginimą ir gavybą

Žaliavos yra natūralūs žemės ištekliai, sudarantys beveik visų parduodamų produktų pagrindą. Jos naudojamos natūraliu pavidalu arba yra perdirbamos po derliaus nuėmimo ar iškasimo. Ekonominiu požiūriu žaliavos yra pagrindinė vertės kūrimo sąlyga. Jų auginimas arba gavyba vyksta pasaulinių tiekimo grandinių pradžioje – tose šalyse, kuriose yra atitinkamų žaliavų telkinių arba palankios auginimo sąlygos.

Žaliavų kilmė, gavyba ir apdorojimo būdai gali turėti reikšmingą neigiamą poveikį žmonėms ir aplinkai. Tai ypač aktualu daugiau nei 400 mln. žmonių, kurių pragyvenimas priklauso nuo įvairių žemės ūkio produktų auginimo. Be to, daugiau nei 10 % pasaulio gyventojų vis dar gyvena dideliame skurde, o du trečdaliai jų dirba žemės ūkio sektoriuje.¹

¹ FAO: Ekstremalaus skurdo panaikinimas kaimo vietovėse, 2018 m.

² Tvairių žemės ūkio tiekimo grandinių iniciatyva (*Initiative for Sustainable Agricultural Supply Chains*): Faktų lapas, 2019 m.

Kakavos auginimas yra pagrindinis pajamų šaltinis daugiau nei 5,5 mln. žmonių, o iš šios veiklos pragyvena daugiau nei 14 mln. asmenų.³ Tačiau žaliavų gavyba dažnai siejama su nežmoniškais darbo sąlygomis ir įvairiais žmogaus teisių pažeidimais. Dėl sudėtingų pasaulinių tiekimo grandinių žaliavų kilmę neretai sunku atsekti, todėl pažeidimų analizė tampa sudėtinga.

Žaliavų gavyba daro ir didelę žalą aplinkai. Pavyzdžiui, per didelis pesticidų ir trąšų naudojimas kenkia ekosistemoms, o miškų kirtimas, siekiant plėsti žemės ūkio paskirties plotus, kelia grėsmę bioįvairovei. 2018 m. Brazilijoje sojų pasėliai užėmė teritoriją, prilygstančią Vokietijos dydžiui, ir šis plotas toliau didėja.⁴ Dažnai tam pasitelkiami atogrąžų miškai, kurie yra vieni svarbiausių bioįvairovės židinių pasaulyje. Miškų naikinimas taip pat ženkliai spartina klimato kaitą.

Visame pasaulyje apie 30 % žemės ploto užima miškai.⁵ Žemės ūkyje sunaudojama 70 % vandens⁶ ir išskiriama iki 30 % šiltnamio efektą sukeliančių dujų⁷ – didžioji jų dalis tenka žaliavų gamybai.

Atsižvelgiant į iššūkius, su kuriais susiduria žmonės ir aplinka auginant ir išgaunant žaliavas, svarbu, kad žmonės tiksliai žinotų, iš kur jos gauna žaliavas ir su kokia rizika tai susiję. Todėl skaidrumas žaliavų tiekimo grandinėje yra vienas svarbiausių prioritetų, kaip ir kiti tiksliniai problemų sprendimai.

³ Sąžininga prekyba: Sąžininga prekyba kakava, 2021 m.

⁴ Mūsų pasaulio duomenys: Miškai ir miškų nykimas, 2021 m.

⁵ Federalinė aplinkos tarnyba: Pasauliniai žemės plotai ir biomasė, 2013.

⁶ WWF: Vandens suvartojimas ir vandens trūkumas, 2021.

⁷ „Greenpeace“: Žemės ūkis ir klimatas, 2008.

Mūsų įsipareigojimas

Mūsų įsipareigojimas – žaliavų pirkimas iš tvaresnių šaltinių

Įmonės deramo patikrinimo (angl. due diligence) taikymas praktikoje

Esame tikri, kad ilgalaikę sėkmę gali užtikrinti tik darnus vystymasis. Mūsų šūkis „Geresni kartu“ apima atsakingą ir į ateitį orientuotą požiūrį visose veiklos srityse. Judėdama link aplinkai draugiško ir socialiai atsakingo verslo modelio, „Lidl“ ypatingą dėmesį skiria savo įmonės deramų patikrinimų (angl. corporate due diligence) suvokimui ir sklaidai.

Taikydama visapusišką įmonės mastu veikiančią strategiją, „Lidl“ gali užtikrinti atitiktį tiek savo socialinės atsakomybės gairėms, tiek teisės aktų reikalavimams. Todėl esame sukūrę išsamų valdymo modelį, skirtą deramų patikrinimų procesams visose strateginėse socialinės atsakomybės strategijos srityse, taip pat ir kritinių žaliavų tiekimo grandinėse: > „Įmonės socialinė atsakomybė už žmogaus teises ir aplinkos apsaugą pirkimų srityje“.

„Lidl“ žaliavų strategija

Pagrindinis „Lidl“ tvarumo strategijos komponentas perkant yra užtikrinti, kad žaliavų tiekimo grandinės būtų socialiai ir aplinkos apsaugos požiūriu sąmoningos. Todėl mūsų įsipareigojimas yra kiek įmanoma sumažinti neigiamą poveikį aplinkai ir socialinį mūsų pirminių produktų poveikį – nuo auginimo, derliaus nuėmimo ir tolesnio apdorojimo iki pat transportavimo į parduotuves.

Siekiant užtikrinti struktūrišką ir kryptingą veiklą, „Lidl“ parengė išsamią žaliavų strategiją, grindžiamą paveikslėlyje pateiktais **keturiais** pagrindiniais **principais**. Šios strategijos įgyvendinimas leis sistemingai siekti mūsų žaliavų tikslų. Konkretus mūsų įsipareigojimas – iki 2025 finansinių metų padaryti kritinėmis laikomų žaliavų tiekimą tvaresnį.

Iki 2025 metų pabaigos pereisime prie kritinių žaliavų pirkimo iš tvaresnių šaltinių

1 Pasekmių supratimas

Mes identifikuojame rizikas savo tiekimo grandinėse ir kuriame skaidrumą.

2 Standartų nustatymas

Svarbiausioms žemės ūkio žaliavoms sertifikuoti naudojame pripažintus aplinkosaugos ir socialiai priimtinius standartus.

3 Alternatyvų skatinimas

Siūlome tvaresnes produktų alternatyvas savo asortimente ir taip mažiname kritinių žaliavų pirkimą.

4 Pokyčių skatinimas

Dalyvaujame įvairių suinteresuotų šalių iniciatyvose ir projektuose.

Kaip elgiamės su kritinės svarbos žaliavomis

Daugiausia dėmesio skiriame vadinamosioms kritinės svarbos žaliavoms. Tai yra sisteminės rizikos analizės, kurią atlikome kartu su ekspertais, rezultatas. Remiantis šia analize, jos ne tik daro didžiausią poveikį žmonėms ir aplinkai, bet taip pat turi didelę reikšmę mūsų asortimente.

Kiekvienai kritinei žaliai savo privačių prekių ženklų gaminiuose nustatome [> žaliavoms būdingus tvarumo tikslus](#). Išsamią informaciją kokių veiksmų imamės dirbdami su rizikingomis žaliavomis rasite kituose šios pirkimų politikos poskyriuose bei kitose mūsų [> pirkimų politikose bei poziciniuose dokumentuose](#).

Rizikų analizės siekiant lengviau suprasti mūsų daromą poveikį

Pirmasis žingsnis tvarios žaliavų strategijos link yra aiškiai suprasti savo poveikį. Reguliarios išsamios rizikos analizės padeda mums įvertinti veiklos galimybes ir rizikas, įskaitant tas, kurios susijusios su žaliavomis. Šios analizės taip pat yra pagrindas mūsų įmonės deramų patikrinimų procesui, leidžiančiam minimizuoti rizikas, kylančias žaliavų tiekimo metu.

Mes sistemingai atliekame išsamias kasmetines rizikos analizes, taip pat nenumatytas rizikos analizes tiekimo grandinėse. Kasmetinė rizikos analizė, daugiausia dėmesio skiria šiems [> Vokietijos Tiekimo grandinės įstatymui \(angl. German Supply Chain Act\)](#) svarbiems aspektams: vaikų darbui, priverstiniam darbui, darbo saugai, sąžiningam atlygiui, diskriminacijai, asociacijų laisvei, žemės teisėms, poveikiui aplinkai, aplinkosaugos susitarimams ir saugumo pajėgoms.

Mes nustatome aplinkosaugos rizikas, tokias kaip biologinės įvairovės nykimas ar gėlo vandens trūkumas, kurios gali kilti žaliavų auginimo ar gamybos šalyje dėl konkrečių žaliavų gamybos. Šiai informacijai rinkti daugiausia naudojame išorinius duomenų šaltinius, tokius kaip [> WWF Vandens ir biologinės įvairovės rizikos analizės įrankis \(angl. WWF Water and Biodiversity Risk Filter\)](#). Be to, palaikome nuolatinį dialogą su tiekėjais ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis, siekdami geriau identifikuoti ir suprasti aplinkosaugos rizikas mūsų tiekimo grandinėse.

Visos šios įžvalgos padeda tvariau valdyti žaliavų pirkimą, t. y. nustatyti prioritetus, atsakomybes, susitelkti ties pagrindiniais klausimais, nusistatyti tikslus ir imtis veiksmų. Tai reiškia, kad ilgainiui galėsime sistemingai sumažinti riziką ir jos išvengti.

Aukštos rizikos tiekimo grandinėse taip pat atliekame [> žmogaus teisių poveikio tyrimus \(angl. Human Rights Impact Assessments, HRIA\)](#) įtraukdami suinteresuotąsias šalis. Šie tyrimai suteikia mums informaciją apie realų mūsų verslo veiklos poveikį ir padeda identifikuoti galimas prevencines priemones. Be rizikos analizės, siekiame kurti kuo didesnę skaidrumą dėl svarbiausių žaliavų kilmės, kiekio, sertifikavimo būsenos, perdirbimo bei pakuotės.

Remdamiesi **pirmąja mūsų žaliavų strategijos dalimi** nustatome aplinkos apsaugos ir socialinę riziką savo tiekimo grandinėse.

Sertifikuotos žaliavos iš socialiai ir aplinkosaugos požiūriu atsakingų šaltinių

Įsigydami žaliavas remiamės pripažintais aplinkosaugos ir socialiai priimtinais standartais. Bendradarbiavimas su sertifikuotais tiekėjais ir sertifikavimo organizacijomis, sertifikuotų gamybos vietų naudojimas ir sertifikuotų produktų įtraukimas į mūsų asortimentą yra pagrindinės priemonės sprendžiant socialines ir aplinkosaugos grėsmes tiekimo grandinėje. Tinkamas ženklavimas ant mūsų gaminių pakuočių padeda mūsų klientams lengviau priimti tvaresnius pirkimo sprendimus.

Įgyvendindami savo valdymo požiūrį į įmonės deramą patikrinimą „Įmonės socialinė atsakomybė už žmogaus teises ir aplinkos apsaugą pirkimų srityje“, kuriame privalomas įmonės mastu taikomas socialinės atsakomybės gairės tiek mūsų Pirkimų skyriui, tiek verslo partneriams. Šios gairės taip pat apima mūsų > tarptautinius žaliavų tikslus. Juose apibrėžiami aiškūs ĮSA reikalavimai, susiję su kritinių žaliavų pirkimu, ir nurodomas konkretus įgyvendinimo laikotarpis. Tai – konkretūs sertifikavimo ir (arba) svarbiausių kritinių žaliavų minimizavimo tikslai ieškant joms tvaresnių alternatyvų mūsų privataus prekės ženklo produktuose. Joms galioja tarptautiniai reikalavimai, kuriuos „Lidl Lietuva“ įgyvendina per nurodytą laikotarpį, priklausomai nuo žaliavos, ir prireikus plečia bei papildo savo tikslais.

Rinkdamiesi sertifikato ženklą, remiamės pačiais aktualiausiais ir į poveikį orientuotais standartais bei sertifikatais. Atlikdami šių standartų analizę, mes išsamiai išnagrinėjome konkrečių standartų esminius taškus, stipriąsias ir silpnąsias puses. Tuo remdamiesi išsigrūdinome standartus bei sertifikatus, kuriuos norime naudoti šiandien ir ateityje.

Sertifikatais užtikriname, kad, pavyzdžiui, perkamos žaliavos būtų

kilusios iš socialiai ir aplinkosaugos požiūriu atsakingesnės auginimo praktikos arba, kad dirbantiesiems būtų prieinami tinkami skundų pateikimo mechanizmai. Sertifikavimo eigose metu gamintojams suteikiama galimybė mokytis ir dalyvauti kursuose, pavyzdžiui, kaip sumažinti poveikį aplinkai, teisingai naudoti pesticidus ir nekenkti vertoms saugoti buveinėms.

Mes pavedame
sertifikuoti savo kritinės
svarbos žaliavas pagal
**antrąją žaliavų
strategijos dalį.**

Sertifikavimo organizacijų veikla ir pagrindiniai mechanizmai bei atsekamumo sistemos padeda užtikrinti tiekimo grandinės skaidrumą. Norime padidinti skaidrumą savo klientams dėl žaliavų kilmės ir sudaryti sąlygas daugiau sužinoti apie sertifikuotų žaliavų auginimą.

Pavyzdžiui, „Lidl Lietuva“ parduotuvėse, ant kai kurių „Fairglobe“ produktų pakuočių nurodytas skaitmeninis kodas, taip vadinamasis „Fairtrade“ kodas. Įvedęs šį „Fairtrade“ kodą, pirkėjas gali leisti j virtualią kelionę svetainėje > www.fairtrade-code.de ir sužinoti, kur ir kas augino žaliavą. Be to, mūsų pirkėjai gali sužinoti, kokia yra sertifikuojančios organizacijos „Fairtrade“ veikla žaliavos auginimo vietovėse, t. y. auginančiose šalyse. Pavyzdžiui, svetainėje nurodoma, kokie projektai buvo finansuoti „Fairtrade“ premijomis.

Prekybos modeliai⁸

Perkant sertifikuotas žaliavas, tokias kaip sojų ar palmių (branduolių) aliejų, išskiriami keli prekybos modeliai, kurie grindžiami skirtingais žaliavos atsekamumo ir jos panaudojimo galutiniame produkte reikalavimais.

Sertifikuota žaliava, kurios nėra galutiniame produkte arba jos yra tik iš dalies:

- **„Book & Claim“**: nėra atsekamumo
- **„Mass balance“**: nėra atsekamumo, nes nesertifikuotos žaliavos maišomos su sertifikuotomis žaliavomis kontroliuojant sertifikuotųjų dalį

Sertifikuota žaliava yra galutiniame produkte:

- **„Segregated“**: atsekamumas iki sertifikuotų gamintojų grupių
- **„Identity Preserved“**: atsekamumas iki konkrečių sertifikuotų gamintojų

⁸ Forumas „Tvarus palmių aliejus“: Palmių aliejaus sertifikavimas, 2024.

Tvaresnių žaliavų alternatyvų skatinimas

Jei kritinės svarbos žaliavų negalima gauti tvaresniu būdu, savo asortimente skatiname tvaresnes alternatyvas. Pavyzdžiui, palmių (branduolių) aliejų galima pakeisti rapsų aliejumi, medvilnę – poliesteriu, o mėsą keisti augalinės kilmės baltymais, pavyzdžiui, žirniais.

Jei nėra tvaresnių alternatyvų, mes nagrinėjame kiekvieną produktą atskirai, siekdami įvertinti, ar ateityje galime visiškai atsisakyti tam tikrų žaliavų. Pavyzdžiui, angoros vilnos, kurios jau nebenaudojame. Šiam tikslui pasiekti buvo išsikeltas vidinis, tarptautinis reikalavimas visoms Lidl šalims.

Taip pat siekiame informuoti klientus, kad jų pirkimo sprendimai padeda apsaugoti aplinką žaliavų kilmės šalyse ir užtikrinti vietinių ūkininkų pragyvenimą. Todėl teikiame informaciją apie galimas tvaresnes alternatyvas mūsų asortimente ir pateikiame aiškiai matomą ženklavimo informaciją ant savo privačių prekės ženklų pakuočių. Taip pat šia informacija dalinamės ir tvarumo ataskaitose pranešimuose spaudai, rengdami savaitinius įmonės kainų leidinius, internetinėje svetainėje ><https://imone.lidl.lt/tvarumas> ir kt.

Remdamiesi **trečiąją mūsų žaliavų strategijos dalimi** skatiname tvaresnes alternatyvas savo asortimente ir mažiname kritinių žaliavų pirkimą.

Pokyčių skatinimas bendradarbiaujant

Daugelio iššūkių, susijusių su žaliavų gamyba ir perdirbimu, „Lidl“ negali išspręsti viena. Todėl glaudžiai bendradarbiaujame su suinteresuotosiomis šalimis, vyriausybėmis, ne pelno siekiančiomis organizacijomis, standartų kūrėjais, mokslininkais ir vietos bendruomenėmis. Tik kartu galime skatinti viso sektoriaus pokyčius, kurti naujus standartus ir siekti pagerinimų. Tai darome, nes tvari žaliavų gamyba reikalauja daugelio suinteresuotų šalių dalyvavimo ir palaikymo visoje globalioje tiekimo grandinėje. Ypatingą dėmesį skiriame toms grupėms, kurios patiria didelį neigiamą socialinį ir aplinkos poveikį, pavyzdžiui, žaliavas auginančiose šalyse.

Mūsų įmonės mastu nustatyti žaliavų tikslai taip pat yra nuolatinio dialogo su suinteresuotomis šalimis rezultatas. Šis procesas apėmė intensyvias konsultacijas ir diskusijas su kitų „Lidl“ šalių Pirkimų departamentais, strateginiais tiekėjais ir nevyriausybėmis organizacijomis.

Vadovaudamiesi **ketvirtąją mūsų žaliavų strategijos dalimi**, pokyčius skatiname įsitraukdami į iniciatyvas ir projektus.

Kakavos strategija

Kakavos auginimas yra viena pagrindinių priežasčių, dėl kurių naikinami atogrąžų miškai, o tai kelia grėsmę vietos ekosistemoms ir spartina klimato kaitą. Pavyzdžiui, Dramblio Kaulo Krantas nuo 1990 iki 2015 metų neteko 90 % savo miškų, iš kurių trečdalis buvo iškirsti plečiant kakavos sektorių.⁹ Daugiau informacijos rasite mūsų [> Pirkimo politikoje dėl tiekimo grandinių be miškų naikinimo](#).

Be to, kakavos pupelės dažniausiai auginamos monokultūrinėse plantacijose. Tokia auginimo praktika, kartu su didėjančiu trąšų ir pesticidų naudojimu, kelia grėsmę biologinei įvairovei. Kakava dažnai auginama smulkiuose ūkiuose. Kadangi kakavos pupelės daugiausia eksportuojamos, ūkininkai yra labai priklausomi nuo pasaulinių rinkos kainų svyravimų, o jų pajamos dažnai nesiekia tarptautiniu mastu apibrėžtos skurdo ribos.¹⁰

Kakavos derliaus nuėmimo ir perdirbimo metu dažnai trūksta apsaugos priemonių darbo vietoje, pavyzdžiui, apsisaugoti nuo pesticidų poveikio. Dėl struktūrinių priežasčių vaikų darbas yra plačiai paplitęs, o moterys, dirbančios kakavos sektoriuje, susiduria su ekonomine nelygybe.¹¹ Taip pat pranešama apie priverstinį darbą ir smulkių ūkininkų žmogaus teisių pažeidimus tiek auginimo, tiek derliaus nuėmimo metu.¹²

Siekiant veiksmingai kovoti su šiais iššūkiais, nuo 2022 finansinių metų pabaigos visi produktai, kurių sudėtyje yra kakavos** sertifikuojami pagal „Fairtrade“, „Rainforest Alliance“ arba ekologinių ūkių standartus. Nuo 2022 finansinių metų taip pat prekiaujame tik šokolado plytelėmis, turinčiomis bent vieną iš šių sertifikatų.

*Finansiniai metai: 03.01–02.28/29

** išskyrus JAV

⁹ WWF: Cocoa, 2024.

¹⁰ Voice Network: Cocoa Barometer, 2020.

¹¹ „Fairtrade“ Vokietijoje: Dėmesys lyčių lygybei, 2024.

¹² JAV valstybės departamentas: 2020 Prekybos žmonėmis ataskaita, 2020 m.

Jau nuo 2021 metų „Lidl Lietuva“ prekiaudama savo „Fairglobe“ ir kitais privačiais prekių ženklais siūlo „Fairtrade“ sertifikuotus produktus, kurių sudėtyje yra kakavos.

Turėdama „Fairtrade“ sertifikuoto šokolado, pavyzdžiui, savo prekės ženklo „Way To Go“, asortimentą ir atitinkamas ilgalaikes pirkimo sutartis, „Lidl“ suteikia augintojams planavimo saugumą. Tokiu būdu susijusiems kakavos augintojams mes užtikriname patikimas pajamas ir socialinius standartus, nepriklausomai nuo svyruojančių kainų pasaulinėje rinkoje. Be to, taip skatiname aplinkai draugiškesnį auginimo būdą ir prisidedame prie mažesnio cheminių-sintetinių trąšų ir pesticidų naudojimo.

i Pragyvenimą užtikrinančios pajamos su „Way To Go“

2019 m. bendradarbiaudama su [> Fairtrade](#) „Lidl“ pristatė dar sąžiningesnės prekybos būdu pagamintą šokoladą „Way To Go“ kaip savo privatų prekės ženklą. „Way To Go“ misija – siekti, kad smulkiųjų ūkininkų šeimos užsitikrintų didesnes pajamas. Tam „Lidl“ moka papildomą priedą prie minimalios kainos ir pajamas padidinančią „Fairtrade“ priemoką. Iš to smulkieji ūkininkai gauna tiesiogines išmokas ir finansavimą papildomoms projekto veikloms. Veiklos parinkimas atliekamas atsižvelgiant į atitinkamų kooperatyvų rizikas ir poreikius. Tokiu būdu „Way To Go“ suteikia papildomą ekonominį saugumą, prisideda prie sąžiningų socialinių sąlygų stabilizavimo ir tolesnio mokymo priemonių užimtumo pagrindui užtikrinti. Tai apima, pavyzdžiui, mokymąsi tvaresnių auginimo metodų arba įtraukiant pajamų įvairinimo galimybes auginant alternatyvias žaliavas, pavyzdžiui, batatus arba ryžius. Be to, „Lidl“, įgyvendindama projektą „Way To Go“, siekia didesnio skaidrumo – kakavos kelią nuo šokolado plytelės galima atsekti iki gamintojų kooperatyvo.

Nuo „Way To Go“ veiklos pradžios jau daugiau kaip 2 200 kakavos augintojų gavo naudos iš šio projekto. Daugiau informacijos apie „Way To Go“ rasite [> čia](#).

i Šeimos verslo profesionalizavimas su PRO-PLANTEURS

Nuo 2015 m. remiame [> bendrijos projektą PRO-PLANTEURS](#). Tai yra „Forum Nachhaltiger Kakao e.V.“, Federalinė maisto ir žemės ūkio ministerija (BMEL), Federalinė ekonominio bendradarbiavimo

ir plėtros ministerija (BMZ) ir Dramblio Kaulo Kranto kavos ir kakavos tarybos (Conseil du Café-Cacao) projektas. Projekto PRO-PLANTEURS laikotarpiu nuo 2015 iki 2025 m. siekiama profesionalizuoti 30 000 šeimos žemės ūkio įmonių ir jų organizacijų. Projektu siekiama suteikti galimybę, visų pirma moterims, gauti didesnes pajamas ir pagerinti šeimų aprūpinimą maistu, siekiant teigiamo poveikio jų gyvenimo sąlygoms. Projektas apima keturias kryptis: ūkininkų organizacijų stiprinimas, ūkių valdymo gerinimas, bendradarbiavimo skatinimas tiekimo grandinėje ir bendras mokymasis bei inovacijos.

i Mūsų narystė tvarios kakavos forume

Dalyvavimas daugelio suinteresuotųjų šalių iniciatyvoje [> Tvarios kakavos forumas](#) (German Initiative on Sustainable Cocoa – GISCO) leidžia mums gauti rinkos informacijos ir bendradarbiauti su kitomis tiekimo grandinės suinteresuotosiomis šalimis. Visi artu norime pagerinti kakavos augintojų ir jų šeimų gyvenimo sąlygas, tausoti gamtos išteklius ir didinti pagal tvarumo standartus sertifikuotos kakavos auginimą bei pardavimą. Įgyvendindami šią iniciatyvą įsipareigojome siekti dvylikos konkrečių tikslų, kurie skirti išsaugoti gamtos išteklius ir biologinę įvairovę kakavos auginimo šalyse. Tarp jų, pavyzdžiui, siekiama sustabdyti miškų naikinimą dėl kakavos gamybos ir prisidėti išsaugant miškus, biologinę įvairovę ir miškų atkūrimą. Nuo 2024 m. „Lidl“ Vokietijoje tapo reprezentatyvia nare.

Kavos strategija

Kava yra pagrindinis pragyvenimo šaltinis 25 milijonams ūkininkų šeimų daugiau nei 50 šalių, esančių aplink pusiaujo regioną.¹³ Tačiau klimato kaitos poveikis kavos auginimui jau yra akivaizdus ir kelia grėsmę daugybei smulkiųjų ūkininkų. Kavos augintojai vis dažniau susiduria su ilgai trunkančiais lietaus sezonais ir aukštomis temperatūromis, kurios neigiamai veikia kavos derlių. Net ir nedideli gamintojų kooperatyvai paprastai turi mažas atsargas, todėl juos stipriai paveikia net trumpi veiklos sutrikimai.

Kavos auginimas taip pat kelia didelę miškų kirtimo riziką. Kadangi kava yra pagrindinė eksporto prekė, ūkininkai yra labai priklausomi nuo nepastovių pasaulinių rinkos kainų. Ūkininkų gaunama pajamų dalis kavos vertės grandinėje yra nedidelė, o darbo, trąšų ir technikos išlaidos nuolat auga. Daugelis kavos augintojų neuždirba oriam gyvenimui reikalingo atlyginimo ir gyvena žemiau skurdo ribos. Tai didina vaikų darbo riziką. Moterys taip pat dažnai susiduria su švietimo, kapitalo ir žemės prieigos trūkumu. Derliaus nuėmimo laikotarpiu dažnai dirba sezoniniai darbuotojai, neturintys oficialių darbo sutarčių, o tai kelia priverstinio darbo riziką.¹⁴

Todėl mūsų kavos kapsulės bei tirpi kava nuo 2022 finansinių metų pabaigos, kavos pagalvėlės ir gėrimai nuo 2024 finansinių metų pabaigos turi būti sertifikuoti „Fairtrade“, „Rainforest Alliance“ arba ekologinio ūkio standartais. Skrudintos kavos produktams (malta kavai bei kavos pupelėms) sertifikavimas privalomas tik pasirinktose šalyse nuo 2022 finansinių metų pabaigos.

¹³ INA: INA prekių ekspertizė, 2024 m.

¹⁴ Panhuysen & de Vries: Coffee Barometer, 2023.

Mūsų privataus prekės ženklo kavos gamintojai neskrudintą kavą daugiausia perka iš Centrinės ir Pietų Amerikos bei Vietnamo plantacijų. Atsekamumas iki kilmės šalies gali būti užtikrintas naudojant sertifikavimo sistemas, kurios dažniausiai veikia pagal prekybos modelius „Segregated“ arba „Identity Preserved“. Kavos mišiniai ir jų kilmė gali skirtis priklausomai nuo sezono ir derliaus kokybės.

Nesertifikuotų produktų atveju turi būti patikimai patvirtinta, kad mūsų neskrudinta kava pagaminta nenaikinant miškų. Kavos gamintojai tai patvirtina naudodami patikimas > [stebėjimo ir tikrinimo \(angl. „Monitoring & Verification, M&V\) sistemas](#), kurios turi atitikti minimalius standartus pagal > [AFi Operational Guidance for Monitoring and Verification](#). Taip yra užtikrinamas kavos atsekamumas ir tai, kad miškai kilmės šalyje nėra naikinami.

i Parama smulkiesiems ūkininkams su „Way To Go“

Po > „Way To Go“ šokolado 2022 m. „Lidl“ pradėjo prekiauti „Way To Go“ kava. Produktams pagaminti buvo naudojama neskrudinta kava gaunama iš Hondūro kooperatyvo APROCOSA. Iki šiol projekte dalyvavo daugiau nei 170 smulkiųjų ūkininkų, kuriems buvo skirta papildoma priemoka. Beveik trečdalis smulkiųjų ūkininkų jau dalyvavo su projektu susijusioje veikloje, pvz., sodino vaismedžius ir pavėsiui skirtus medžius, taip pat profesionalizavo savo ūkius mokydami ūkio valdymo praktikos, pavyzdžiui, buhalterinės apskaitos.

i Mūsų įsipareigojimai dėl kavos tiekimo grandinių be miškų naikinimo

Be to, nuo 2024 m. „Lidl“ bendradarbiauja su vienu iš didžiausių kavos tiekėjų ir specializuotos kavos augintojais Peru, kad smulkiųjų ūkininkų kavos tiekimo grandinės būtų be miškų naikinimo. ES reglamentas dėl miškų naikinimo (EUDR) yra labai sudėtingas smulkiesiems ūkininkams mažiau išsivysčiusiuose regionuose: jie turi rinkti ir perduoti duomenis, pritaikyti savo logistiką ir išmanyti Europos reikalavimus. Šio projekto tikslas – užpildyti šias spragas ir sudaryti sąlygas smulkiesiems kavos augintojams ateityje dalyvauti Europos rinkoje.

i Dalyvavimas Vokietijos mažmeninės prekybos darbo grupėje

Bendrovė „Lidl“ kartu su kitais Vokietijos mažmeninkais dirba > [Vokietijos mažmeninės prekybos darbo grupėje pragyvenimą užtikrinančių pajamų ir atlyginimų klausimais](#), siekiant paremti kavos gamintojus jų tiekimo grandinėse, užtikrinant geresnes smulkiųjų ūkininkų gyvenimo ir darbo sąlygas. Planuojama, kad bandomasis projektas bus įgyvendintas iki 2024 m. pabaigos Hondūre ir Peru. Siekdama įgyvendinti savo projektą, grupė remiasi ne individualiais sprendimais, o bendradarbiavimu ikikonkurencinėje veikloje, kad pasiektų dar ilgesnės trukmės ir platesnio poveikio pokyčių.

Arbatos strategija

Pagrindinės arbatos auginimo šalys yra Kinija ir Indija.¹⁵ Auginant arbatą dažnai naikinami biologine įvairove turtingi atogrąžų miškai, o vietoje jų auginama vienos augalų rūšies monokultūra. Dirvožemio erozija, konkurencija dėl vandens, neigiamas trąšų poveikis ir medienos poreikis džiovinimo įrangai eksploatuoti (degimui) – tai tik keletas pavyzdžių iš kenksmingo poveikio aplinkai.¹⁶

Arbatos derlius renkamas ištisus metus, todėl ši veikla sukuria daug darbo vietų. Tačiau arbatą auginantys ūkininkai, kaip pagrindiniai darbdaviai susiduria su įvairiais iššūkiais: nustatant sąžiningą atlygį, užtikrinant darbo teises, pavyzdžiui, asociacijų laisvę ar darbo vietos saugą. Auginant ir nuimant derlių moterys, kaip ypač pažeidžiama grupė, susiduria su diskriminavimu gaunant teises turėti žemės ar kreditų, dėl nevienodo darbo užmokesčio ir priekabiavimo. Be to, dažnai nėra galimybių prižiūrėti vaikus ir suteikti jiems galimybę lankyti mokyklą. Dėl to kyla papildoma rizika, pavyzdžiui, vaikų ir priverstinio darbo, ypač tai skatina mažesnis nei pragyvenimo lygį užtikrinantis darbo užmokestis. Gauta pranešimų, kad plantacijose naudojant pesticidus trūksta apsaugos nuo jų priemonių.

2020 metais vykdėme > [Žmogaus teisių poveikio vertinimą \(angl. Human Rights Impact Assessment, HRIA\)](#), Kenijos arbatos tiekimo grandinėje, siekdami stiprinti žmogaus teisių užtikrinimą mūsų veikloje. Po šio vertinimo „Lidl“ ėmėsi įvairių veiksmų, siekdama spręsti vietos rizikas. Daugiau informacijos rasite mūsų > [Politikoje dėl žmogaus teisių tiekimo grandinėje](#).

Laikui bėgant nuosekliai plėtėme arbatos iš sertifikuotų plantacijų pirkimą savo privatiems prekių ženklams.

Siekiamo, kad nuo 2022 finansinių metų visas žaliosios, juodosios ir raudonosios arbatos asortimentas būtų sertifikuotas „Fairtrade“, „Rainforest Alliance“ arba iš ekologinių ūkių. Nuo 2022 finansinių metų pabaigos tai taip pat taikoma daugumai mūsų žolelių ir vaisinių arbatų*.

*išskyrus JAV

Be to, džiaugiamės savo verslo partnerių dalyvavimu iniciatyvose ir asociacijose, pvz., > [Ethical Tea Partnership \(ETP\)](#), kurioje „Lidl Stiftung & Co. KG“ aktyviai dalyvauja nuo 2021 m.

¹⁵ Statista: Tea production worldwide from 2006-2022, 2024.

¹⁶ Mukhopadhyay & Mondal: Cultivation, Improvement, & Environmental Impacts of Tea, 2017.

Medienos ir celiuliozės strategija

Miškai valo orą, mažina sausras, saugo nuo potvynių ir dirvožemio erozijos, tačiau daugeliui miškų ekosistemų šiuo metu kyla grėsmė. Kas keturias sekundes pasaulyje prarandamas miško plotas, prilygstantis futbolo aikštės dydžiui.¹⁷ Kasmet iškertama apie 70 milijonų medžių, siekiant pagaminti celiuliozės pluoštus, naudojamus tekstilės gamyboje, o dėl sparčiai augančios tekstilės pramonės šis skaičius per artimiausius 20 metų gali padvigubėti.¹⁸

Miškininkystė taip pat susijusi su socialinėmis rizikomis, tokiomis kaip vaikų darbas, priverstinis darbas ir darbo saugos pažeidimai. Siekdami skatinti atsakingą miškininkystės praktiką tiek aplinkosaugos, tiek socialiniu požiūriu, bendradarbiaujame su tiekimo grandinės dalyviais ir suinteresuotomis šalimis. Mūsų strategija apima visus produktų komponentus, pagamintus iš medienos, celiuliozės ir popieriaus, taip pat pirminę ir antrinę pakuotę su šiais komponentais.

Mūsų tvarumo tikslai medienos ir celiuliozės srityje taikomi įvairiems produktams – nuo spausdinimui naudojamo popieriaus ir servetėlių iki medinių žaislų, baldų ir medžio anglies. Be to, savo asortimente turime ir drabužių, pagamintų iš medienos pluošto (viskozės).

Iki 2025 finansinių metų pabaigos „Lidl Lietuva“ gaminiuose naudojama mediena bus sertifikuota arba perdirbta. Iki 2025 finansinių metų pabaigos tas bus taikoma ir pakuotėms, pagamintoms iš medienos ar celiuliozės. Pirmenybė teikiama perdirbtų medžiagų naudojimui. Nauji medienos pluoštai (vadinamieji pirminio pluošto plaušeliai), jei įmanoma, turėtų būti iš FSC®, kitu atveju iš PEFC sertifikuotų šaltinių.

¹⁷ WWF: Tiekimo grandinės be miškų naikinimo ir nepertvarkymo, 2022.

¹⁸ Fibre2Fashion: Fashionable fabrics leading to deforestation, 2014.

Užtikrindami, kad mūsų gaminiai iš pirminio pluošto būtų sertifikuoti pagal FSC® arba PEFC standartus, vienodai atsižvelgiame į socialinius, ekologinius ir ekonominius aspektus. FSC® miškininkystės standartų kriterijai apima vietinių bendruomenių apsaugą, draudimą vykdyti plynuosius kirtimus, biologinės įvairovės išsaugojimą miškuose, turinčiuose didelę ekologinę vertę, ir draudimą naudoti genetiškai modifikuotus organizmus. Priklausomai nuo sertifikuotos celiuliozės ar perdirbtų žaliavų dalies gaminyje, naudojamas skirtingas FSC® arba PEFC ženklimas.

Be to, esame užsibrėžę tikslą iki 2025 finansinių metų pabaigos bent 15 proc. mūsų virtuvės ir higieninio popieriaus gaminių iš nuolatinio asortimento gaminti iš perdirbtų medžiagų (įskaitant hibridinį popierių). Be to, nuo 2021 m. ant savo anglies produktų pakuočių nurodysime kilmės vietą ir medienos rūšį.

Nuo 2020 finansinių metų pabaigos tvariau perkame ir pagal „EcoVero“ arba LIVAECO standartus sertifikuotą viskozę.

Išsaugoti medieną kaip gamtinį išteklių – geriausias būdas apsaugoti miškus ir svarbus indėlis į klimato apsaugą. Todėl tvarus medienos, celiuliozės ir popieriaus naudojimas yra svarbiausias prioritetas gaminant mūsų privačių prekių ženklų gaminius ir pakuotes. Kai tik įmanoma, celiuliozės / popieriaus / kartono gamybai naudojame perdirbtą medžiagą, todėl taupome išteklius. Tačiau sprendžiant, ar naudoti perdirbtas medžiagas, reikia atsižvelgti į stabilumo ir atspausdintų pakuotės dizaino objektų atvaizdavimo kokybės reikalavimus.

i Mūsų narystė „FSC®“ iniciatyvoje

„Lidl Stiftung“ yra > [Forest Stewardship Council \(FSC®\) Vokietija](#) narė. Narystė daugelio suinteresuotųjų šalių organizacijoje „FSC®“ leidžia mums bendradarbiauti su kitais medienos tiekimo grandinės dalyviais. Mums naudingas šis bendradarbiavimas ir kartu su kitais nariais skatiname tvaresnę miškininkystę.

Palmių (branduolių) aliejaus strategija

Alyvpalmių auginimas dideliuose plotuose prisideda prie biologinės įvairovės nykimo ir klimato kaitos. Tai lemia ne tik auginimui naudojami žemės ūkio paskirties sklypų dydžiai, bet ir auginimo būdai. Dažnai palmių aliejaus plantacijos kuriamos išdeginant pirmykščius miškus ir kitas vertingas ekosistemas. Dėl to nyksta daugelio augalų ir gyvūnų rūšių, įskaitant tas, kurios įtrauktos į Raudonąją knygą, buveinės.¹⁹

90 % palmių (branduolių) aliejaus pagaminama Pietryčių Azijoje, kur dėl šios žaliavos iškertama iki 50 % tropinių atogrąžų miškų.²⁰ Gaisrai miškuose išskiria CO₂ ir suodžius – tai kelia pavojų visuomenei ir oro kokybei. Miškų naikinimas skatina ir klimato kaitą²¹ (žr. > [Pirkimų politika dėl miškų naikinimo ir konversijos tiekimo grandinėje](#)).

Žemės plotuose, skirtuose palmių (branduolių) aliejui auginti, dažnai auginamos monokultūros (tik alyvpalmės). Tokią žemę daug labiau pažeidžia kenkėjai, todėl naudojami pesticidai ir trąšos. Šios medžiagos užteršia dirvožemį ir gruntinius vandenį, paveikdamos net kaimynines ekosistemas.¹⁹

Darbo standartų nepaisymas kelia sveikatos pavojų plantacijų darbuotojams. Be to, kyla žemės nuosavybės konfliktų arba net žemės grobimo rizika, nukreipta prieš smulkius palmių aliejaus augintojus ir vietines bendruomenes. Plantacijų darbuotojų darbo užmokestis paprastai yra mažesnis, nei minimalus pragyvenimo lygis, todėl didėja vaikų ir priverstinio darbo rizika.

Mes intensyviai dirbame, nuolat siekdami pagerinti palmių (branduolių) aliejaus tiekimo grandinių skaidrumą. Kasmet atliekame tiekėjų apklausą, vadinamąjį tiekėjų žemėlapių sudarymą (mapping), siekdami patikrinti, ar mūsų tiekėjai laikosi mūsų nustatytų reikalavimų palmių (branduolių) aliejui, ir dokumentuojame pažangą. Šiuo tikslu registruojame tikslus kiekius, sertifikavimo lygį ir, jei tai įmanoma, kilmės šalis. Taip žinome, koks palmių (branduolių) aliejus neatitinka mūsų reikalavimų, ir galime tikslingai kreiptis į savo tiekėjus. Nustatyti palmių (branduolių) aliejaus kiekius iš mūsų tiekėjų žemėlapių sudarymo, subendrinami pagal tipą ir „Roundtable for Sustainable Palmoil“ (RSPO) tiekimo grandinės modelį bendroje (plg. > [prekybos modeliai](#)) „Lidl“ ataskaitoje.

Mūsų tikslas: Nuo 2022 finansinių metų pabaigos įsigyjame palmių (branduolių) aliejų tvariau.

- Nuo 2022 finansinių metų pabaigos palmių (branduolių) aliejus maisto produktuose, kosmetikos bei greito vartojimo ne maisto gaminiuose* sertifikuojamas RSPO standartu, prekybos modelis „Segregated“.
- Nuo 2022 finansinių metų pabaigos palmių (branduolių) aliejaus frakcijos ir derivatyvai maisto produktuose, kosmetikos bei greito vartojimo ne maisto gaminiuose sertifikuojamas RSPO standartu, prekybos modelis „Mass balance“.
- Nuo 2023 finansinių metų pabaigos palmių (branduolių) aliejus ne maisto gaminiuose (Non Food) sertifikuojamas RSPO standartu, prekybos modelis „Segregacija“.
- Nuo 2022 finansinių metų pabaigos palmių (branduolių) aliejaus frakcijos ir derivatyvai ne maisto gaminiuose (Non Food) sertifikuojamas RSPO standartu, prekybos modelis „Mass balance“.

¹⁹ WWF: Palmöl, 2024.

²⁰ Nature Plans: The environmental impacts of palm oil in context, 2020.

²¹ Greenpeace: Palm oil, 2024.

Palmių aliejus sudaro apie 40 % pasaulio augalinio aliejaus gamybos.²⁰ Palmių (branduolių) aliejus yra daugelio aliejų, riebalų, kepinių, bet taip pat kosmetikos, ploviklių, valymo priemonių ir valiklių sudėtyje. „Lidl“ asortimente apie 80 % palmių (branduolių) aliejaus naudojama valgomiesiems, apie 20 % – nevalgomiesiems produktams. Palmių (branduolių) aliejaus naudojimą svarbu vertinti iš įvairių perspektyvų: Lyginant su kitais augaliniais aliejais, aliejinės palmės duoda didžiausią išėigą iš panaudojamo ploto²². Todėl tvaresnė gamyba gali sumažinti poveikį aplinkai.

Tačiau mitybos požiūriu gali būti tikslinga naudoti alternatyvius, sveikesnius augalinius aliejus, jei techninės savybės, reikalingos galutiniam produktui pagaminti, yra panašios arba tokios pat. Daugiau informacijos [> Pirkimo politika dėl sąmoningos mitybos](#).

i Mūsų dalyvavimas „Roundtable on Sustainable Palm Oil“

Nuo 2012 m. „Lidl Stiftung & Co. KG“ yra [> apskritojo stalo dėl tvaraus palmių aliejaus \(angl. Roundtable on Sustainable Palm Oil, RSPO\)](#) narė, o nuo 2023 m. aktyviai dalyvaujame RSPO „Shared Responsibility Working Group“ ir siekiame sumažinti neigiamą šios žaliavos gamybos poveikį aplinkai.

i Mūsų darbas forume „Tvarus palmių aliejus“

„Lidl Stiftung & Co. KG“ yra [> Tvaraus palmių aliejaus forumo \(FONAP e. V.\)](#) narė ir atstovauja „Lidl“ interesams Vokietijoje, Austrijoje ir Šveicarijoje. Dirbdami FONAP, dalyvaujame smulkiųjų ūkininkų Indonezijoje projekte, kuriuo prisidedame prie smulkiųjų ūkininkų mokymo apie aplinkosaugos aspektus ir auginimo metodus bei prie geografinės vietos nustatymo, aktyvaus alternatyvių pragyvenimo šaltinių ūkiuose kūrimo ir moterų įgalinimo šiame sektoriuje.

²⁰ Nature Plans: The environmental impacts of palm oil in context, 2020.

²² WWF: 8 Things to know about Palm Oil, 2020.

Sojų strategija

Sojos yra svarbus augalinių baltymų šaltinis ir daugiausia naudojamos gyvūnų pašarams, pavyzdžiui, vištų. Netgi 80 proc. pasaulio sojų pupelių derliaus naudojama gyvūnų pašarams.²³ Gerėjant gyvenimo sąlygoms ir gyventojų skaičiui, didėja mėsos suvartojimas visame pasaulyje, o kartu ir sojų, kaip gyvulių pašaro poreikis. Tačiau jei sojų gamyba ir toliau augs dabartiniu tempu, 16 mln. hektarų savanų ir 6 mln. hektarų atogrąžų miškų – maždaug penkis kartus didesniai plotai už Šveicariją – gresia išnykimas.²³ Daugelis šių pažeidžiamų vietovių yra biologine įvairove turtingose pasaulio ekosistemose, pavyzdžiui, Amazonės baseine, Cerrado regione arba Atlanto atogrąžų miškuose rytinėje Brazilijos pakrantėje. Sojos auginimas dažnai susijęs su vietos gyventojų ir smulkiųjų ūkininkų žemės teisių pažeidimais ir diskriminacija. Dėl masinės gamybos ir didėjančios mechanizacijos sukuriama mažai formalių darbo vietų. Sezoninių ir derliaus nuėmimo darbininkų ypač reikia derliaus nuėmimo piko metu, o dėl to didėja vaikų ir priverstinio darbo rizika. Darbuotojų darbo užmokestis paprastai būna per mažas, o sveikatos ir darbo saugos priemonės – nepakankamos.

Bendradarbiaujame su tiekėjais ir prekybininkais, kad padidintume sojų tiekimo grandinių skaidrumą. Šiuo tikslu kasmet kartografuojame netiesioginius sojų kiekius, patenkančius į mūsų tiekimo grandines, skirtus gyvulių pašarams, gyvulininkystėje. Taip pat nagrinėjame gyvūnų pašarams naudojamų sojų sertifikatus ir kilmės šalis. Taigi galime nustatyti vietas, kuriose sojos galimai kelia riziką, ir galime tikslingai kreiptis į savo tiekėjus (kolkas tik Vakarų Europoje nuo 2023 m.).

²³ WWF: Soja kaip pašaras gyvuliams, 2024.

Pagrindinis mūsų tikslas – sustiprinti patikimą tvarumo sertifikavimą sojų sektoriuje, kuris apimtų ne tik miškų kirtimo ir konversijos prevenciją, bet ir kitus svarbius tvarumo aspektus (pvz., pesticidų naudojimą). Todėl palaikome asociaciją „Donau Soja“ ir tvarumo sertifikavimą pagal RTRS arba „ProTerra“ bei ISCC+.

Jei sojos nesertifikuotos, jau dabar prašome savo mėsos produktų tiekėjų gyvūnų pašarams naudoti tik be miškų naikinimo užaugintas sojas. Tai galima patikrinti, pavyzdžiui, pagal [ZDC metodiką](#), sukurtą [0ãEarthworm Foundation0147](#) arba taikant [„ProTerra MRV“ sprendimą](#). Nuo 2028 m. (arba anksčiau, jei rinkos situacija bus palanki) visiškai gyvūnų pašarų poreikio tenkinimas naudojant be miškų naikinimo užaugintas sojas turės būti pasiektas tik atlikus šiuos patikrinimus. Jei rinkoje nėra šių sojų, mūsų tiekėjai turės sukurti savo „M&V“ sprendimus pagal [Accountability Framework Initiative](#).

Sojas kaip sudedamąją dalį tiesioginiam naudojimui mūsų mėšai, pienui ar jogurtui alternatyviuose produktuose nuo 2024* finansinių metų pabaigos „Lidl“ naudos tik Europos kilmės, siekdama apsaugoti atogrąžų miškus Pietų Amerikoje ir Pietryčių Azijoje.

Mėšos ar mėšos gaminių alternatyvose bei sojų gėrimų gamyboje reikalaujame, kad nuo 2025* finansinių metų pabaigos sojų produktai būtų ne tik Europos kilmės, bet ir sertifikuojami „Donau Soja“ / „Europe Soy“ (pageidautina), „ProTerra“, „ISCC+“, „RTRS“ arba ekologinių ūkių standartais. Papildomu sertifikavimu užtikrinsime, kad sojų gamybos procesai būtų stebimi ir vertinami pagal aplinkosauginius kriterijus.

*išskyrus JAV

Be to, norime į savo produktų asortimentą vis dažniau įtraukti tvaresnių gyvūninės kilmės produktų alternatyvų ir taip didinti augalinių baltymų šaltinių dalį savo privačiuose prekių ženkluose. Daugiau informacijos apie tai rasite mūsų [> Pirkimo politikoje dėl sąmoningos mitybos](#).

Bendradarbiavimas siekiant tvaresnės sojos

„Lidl Stiftung & Co. KG“ yra [> Roundtable of Responsible Soy \(RTRS\)](#) narė ir gali turėti balso teisę šios organizacijos sprendimų priėmimo procesuose, kuriuose dalyvauja daugelis suinteresuotųjų šalių. Tai apima ir dalyvavimą peržiūrint RTRS standartą bei priimant kitus sprendimus.

Be to, „Lidl“ kaip [> „Donau Soja“](#) valdybos narė remia atsakingą sojų

auginimą Europoje. Taip prisidedame prie tvariau užaugintų sojų rinkos dalies didinimo ir europietiško sojų naudojimo mūsų tiekimo grandinėse. Kartu galime veiksmingai spręsti su sojų auginimu ir naudojimu susijusius socialinius, aplinkosaugos ir ekonominius iššūkius.

Džiaugiamės, kad tokios iniciatyvos, kaip [> Responsible Commodities Facility \(RCF\)](#) aktyviai įgyvendinamos tokiose svarbiose ekosistemose kaip Cerrado Brazilijoje ir tiesiogiai ūkininkams kuria finansines paskatas sojas auginti nenaikinant ir nekonvertuojant miškų – tokiu būdu apsaugoma biologinė įvairovė šalia jų ūkių. Matome, kad reikia ne tik saugoti miškus, bet ir skubiai saugoti kitas ekosistemas, pvz., taip vadinamąsias [> kitas miškingas žemes \(angl. Other Wooded Lands\)](#).

Be to, 2024 m. su sojų prekiautojais ir [> Earthworm Foundation](#) pradėjome bandomąjį projektą be miškų naikinimo užaugintoms sojoms iš Brazilijos gabenti į Vokietiją ir Jungtinę Karalystę ir naudojome jų [> ZDC metodiką](#). Metodika užtikrina, kad po 2020 m. sausio 1 d. importuojamos sojos nebūtų auginamos iškirstuose miškuose arba konvertuotose ekosistemose.

Ryžių strategija

Ryžiai yra pagrindinis maistas didelei pasaulio gyventojų daliai, t. y. 3,5 mlrd. žmonių. Apie 60 % badaujančių žmonių priklauso nuo ryžių kaip maisto ar pajamų šaltinio.²⁴ Kartu ryžių auginimas kelia didelę biologinės įvairovės nykimo riziką ir prisideda prie klimato kaitos. Auginant ryžius prireikia 13 % visų pasaulyje sunaudojamų trąšų²⁵ ir išmetama 10–17 % viso pasaulio metano²⁶ – joks kitas auginimo būdas neišskiria tiek daug metano, kiek drėgnasis ryžių auginimas. Be to, ryžiams auginti pasaulyje sunaudojamas apie trečdalis drėkinimo tikslams sunaudojamo vandens.²⁵ Dėl klimato sąlygų ryžiai dažnai auginami regionuose, kuriems gresia didelis vandens trūkumas, pavyzdžiui, Pakistane.

Ryžius dažnai augina smulkūs ūkininkai. Ryžiai paprastai auginami savo reikmėms. Produkcijos perteklius parduodamas mažomis rinkos kainomis, kurios nepadengia gamybos sąnaudų. Tačiau jei ūkininkai yra priklausomi nuo pajamų, tada ir savo reikmėms skirti ryžiai yra parduodami. Pasekmės: prasta mityba, padidėjusi vaikų darbo rizika siekiant gauti pajamų šeimai bei priverstinis darbas dėl stiprių priklausomybės santykių. Be to, moterys, kaip ypač pažeidžiama grupė, susiduria su diskriminavimu siekiant gauti išsilavinimą bei dėl nevienodo darbo užmokesčio. Apsauginiai drabužiai pesticidams išpurkšti paprastai yra brangūs, todėl smulkieji ūkininkai negali sau jų leisti įsigyti ir patiria didesnę riziką sveikatai auginimo ir derliaus nuėmimo metu.

Nuo 2025 finansinių metų pabaigos visose „Lidl“ šalyse į asortimentą įtrauksime tvaresnių, sertifikuotų SRP (Sustainable Rice Platform), „Fairtrade“ sertifikatais arba ryžius iš ekologinių ūkių.

²⁴ Sustainable Rice Platform: About Rice, 2024.

²⁵ Nature Communications: Sustainable intensification for a larger global rice bowl, 2021

²⁶ SRF: Klimawandel bedroht den Reisanbau, 2023.

Riešutų strategija

2023 m. pasaulyje užauginta apie 5,37 mln. tonų riešutų, augančių ant medžių.²⁷ Kiekvienai riešutų rūšiai reikia užtikrinti skirtingas auginimo sąlygas: pavyzdžiui, migdolai daugiausia auginami JAV, graikiniai riešutai – Kinijoje ir JAV, anakardžiai – Nigerijoje ir Dramblio Kaulo Krante²⁸. Skirtingi kilmės regionai ir auginimo metodai lemia skirtingą aplinkos ir socialinę riziką priklausomai nuo riešutų rūšies ir kilmės. Ekosistemoms ir biologinei įvairovei grėsmė kyla dėl žemės paskirties keitimo, monokultūrų bei netinkamo trąšų bei pesticidų naudojimo. Dideli vandens poreikiai auginimui yra didelė našta sausras patiriantiems regionams. Kitas pavojus susijęs su požeminio vandens užteršimu skrudinant, valant perdirbimo mašinas arba šalinant toksiškus aliejus iš kevalų. Dauguma riešutų rūšių auginamos smulkiuose ūkiuose. Riešutų derlių dažnai nuima sezoniniai darbininkai neturintys darbo sutarčių, o tai susiję su didesne priverstinio darbo rizika. Darbuotojai migrantai dažnai kelis mėnesius per metus keliauja grupėmis šeimomis iš vienos derliaus nuėmimo vietos į kitą. Vaikai lydi tėvus. Per šį laikotarpį jie negali lankyti mokyklos. Jiems dažnai tenka padėti laukuose. Taip didėja vaikų darbo rizika. Dėl darbuotojų migrantų užimtumo, migruojančių šeimų vaikai retai lanko mokyklą, todėl vaikų darbas yra rimta rizika. Prie to prisideda ir nepakankami darbo saugos standartai.

Plėtojant mūsų rūpestingumo pareigą rūpintis žmogaus teisėmis 2023 m. atlikome poveikio žmogaus teisėms vertinimą (HRIA) anakardžių riešutų tiekimo grandinėje iš Dramblio Kaulo Kranto.

Tiekimo grandinės auginimo ir perdirbimo etapuose buvo nustatyti teisių pažeidimai, susiję su netinkamu darbo užmokesčiu, moterų diskriminacija, sveikatos ir darbų saugos pažeidimais.

Nuo 2025 finansinių metų pabaigos į asortimentą įtrauksime tvaresnių, sertifikuotų „Fairtrade“, iš ekologiškų ūkių arba „Rainforest Alliance“ sertifikatais riešutų.

i Nuo „Johnny Cashew“ iki „Way To Go Cashew“ projekto

Projektą „Way To Go Cashew“ 2022 m. pradėjo „Lidl“ Nyderlanduose kartu su „Johnny Cashew“. Iš pradžių projektas buvo įgyvendinamas kartu su kooperatyvu UWAMI Tanzanijoje Lindi regiono Kilvos rajone. Vėliau buvo įtraukti kiti kooperatyvai – Mtungi, Namakorongo, Nguva Moja ir Msisma. Projekto tikslas – padidinti anakardžių riešutų augintojų pajamas.

i Mūsų įsipareigojimas dėl vaikų teisių lazdynų riešutų tiekimo grandinėje

Kartu su [> „Gelbėkit vaikus \(angl. „Save the Children\)“](#) ir mūsų tiesioginiu tiekėju, laikotarpyje 2019–2021, pradėjome [> bandomąjį projektą](#) Turkijoje, siekdami stiprinti vaikų teises nuimant lazdynų riešutų derlių. Projektu siekiama įdiegti minimalius standartus, užkirsti kelią vaikų darbui ir padidinti mokymosi bei mokyklos lankymo galimybes. Bandomojo projekto rezultatus perkeliame į kitas tiekimo grandines, įtraukdami juos į savo Pirkimų reikalavimus.

²⁷ Statista: Production of tree nuts worldwide from 2008/2009 to 2022/2023, 2023.

²⁸ INC: Crop Reports, 2023.

Medvilnės strategija

Medvilnės auginimas – daug darbo reikalaujanti gamyba rankiniu būdu, ypač pietuose. 99 % medvilnę auginančių ūkininkų gyvena besivystančiose šalyse ir išaugina 75 % pasaulinės medvilnės. Pesticidų likučiai požeminiame vandenyje ir drėkinime auginant sausose vietovėse arba cheminių medžiagų naudojimas perdirbant kelia pavojų gelam vandeniui. Monokultūrinis auginimas ir pesticidų naudojimas kelia pavojų biologinei įvairovei. Dėl struktūrinių priežasčių, pavyzdžiui, mažo darbo užmokesčio, vaikų priežiūros galimybių ir švietimo trūkumo, vaikų darbas medvilnės auginimo ir perdirbimo sektoriuje yra plačiai paplitęs. Be to, kyla priverstinio darbo, diskriminacijos ir nesaugaus darbo rizika, nes darbuotojai neapsaugoti nuo kenksmingų pesticidų poveikio.²⁹

Nuo 2022 finansinių metų pabaigos savo tekstilės ir namų ūkio tekstiliniuose gaminiuose naudosime tik medvilnę, sertifikuotą pagal Pasaulinį ekologiškos tekstilės standartą ([Global Organic Textile Standard \(GOTS\)](#)), Ekologinio turinio standartą ([Organic Content Standard \(OCS\)](#)) arba Afrikoje pagamintos medvilnės ([Cotton Made in Africa \(CMiA\)](#)) iniciatyvos standartą*.

Taip pat norime iki 2025 finansinių metų pabaigos padidinti ekologiškos medvilnės naudojimą mūsų gaminiuose mažiausiai 20 %.

*išskyrus JAV

i Mūsų indėlis „Tvarios tekstilės partnerystės“ iniciatyvoje

„Lidl“ dalyvauja > [Tvarios tekstilės partnerystės](#)“ iniciatyvose, skirtose tekstilės tiekimo grandinės projektams įgyvendinti. Pavyzdžiui, pagal BI tiekėjų dekarbonizacijos programą remiame Bangladešo ir Pakistano tiekėjų energijos vartojimo efektyvumo priemones, kad padėtume jiems sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą. Taip pat planuojama parengti pirminę tekstilės pramonės poveikio vietos bendruomenėms apžvalgą dviejose pagrindinėse pramonės vietose Dakoje ir Karačyje.

²⁹ CMIA: World Cotton Day, 2021.

Mūsų tarptautiniai žaliavų tikslai

Mūsų žaliavų tikslai

Kaip maisto produktais prekiaujanti mažmeninės prekybos įmonė prisiimame atsakomybę ne tik už [> trylika kritinių žaliavų](#).

Mes nuolat dirbame, kad sumažintume neigiamą mūsų žaliavų naudojimo poveikį. Šiuo tikslu rengiame visai įmonei privalomas Pirkimų ĮSA gaires ir įvardijame vidinius „Lidl“ reikalavimus mūsų verslo partneriams. Tai apima tarptautinius žaliavų tikslus. Juose apibrėžiami aiškūs ĮSA reikalavimai, susiję su kritinių žaliavų pirkimu, ir nurodomas konkretus įgyvendinimo laikotarpis. Tai – konkretūs sertifikavimo ir (arba) mažinimo tikslai kritinėms žaliavoms mūsų privataus prekės ženklų produktuose.

Šiuos reikalavimus „Lidl Lietuva“ įgyvendina per nurodytą laikotarpį, priklausomai nuo žaliavos, ir prireikus papildo savo tikslais. Žemiau esančioje lentelėje parodyti mūsų kritinių žaliavų sertifikavimo ir mažinimo tikslai.

Mūsų žaliavų tikslai

Žaliavos	Produktas	Sertifikavimo ir mažinimo tikslai		Įgyvendinimo data*	
Medvilnė		Tekstilės gaminiai, namų ūkio gaminiai	GOTS, OCS, „CmiA“, perdirbta medvilnė	100 %	2022**
			Ekologiška medvilnė	20 %	2025
Gėlės ir augalai		Gėlės, augalai	GLOBALG.A.P. su priedu GRASP arba lygiaverčiu („Fairtrade“)	100 %	2021**
		Supakuotas kompostas vazoniniams augalams sodinti	Durpių mažinimas, sudėtyje maks. 50 % durpių	100 % (akcijos prekė)	2025**
Kiaušiniai		Švieži kiaušiniai	Ne narvuose laikomų vištų kiaušiniai	100 %	2024
		Gaminiai su kiaušiniais	Ne narvuose laikomų vištų kiaušiniai	100 %	2025**
Žuvis ir vėžiagyviai		Laisvėje sužvejotos žuvys (neskaitant tuno)	MSC; jei yra atitinkamų rūšių sertifikavimo standartai ir pasiūla	100 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2025
				50 % (akcinėms prekėms)	2022**
		Akvakultūra	ASC (pageidautina), iš ekologinių ūkių (pageidautina), GLOBALG.A.P., BAP; jei yra atitinkamų rūšių sertifikavimo standartai ir pasiūla	100 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2025
				50 % (akcinėms prekėms)	2022**
		Šaldytas maistas, vartojimui paruošti maisto Produktai (neskaitant tuno)	MSC, ASC (pageidautina), iš ekologinių ūkių (pageidautina), GLOBALG.A.P., BAP; jei yra atitinkamų rūšių sertifikavimo standartai ir pasiūla	100 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2025
		Konservuotas tunas	MSC, žuvininkystės tobulinimo projektas (FIP), FAD free, pole&line žvejybos būdai	100 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2025
	Pašaras katėms, kurio sudėtyje yra žuvies	MSC, ASC	100 %	2022	
Kava		Kapsulės, tirpi kava / tirpūs kavos gėrimai	„Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, iš ekologinių ūkių	100 %	2022
		Kavos pagalvėlės ir kavos gėrimai	„Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, iš ekologinių ūkių	100 %	2024
		Skrudinta kava	„Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, iš ekologinių ūkių	100 %	2021****
			Jei nesertifikuota, tada užtikrinama apsauga dėl miškų naikavimo naudojant sistemą, kurioje pateikiami įrodymai, kad atsižvelgiama į „M&V“ sistemų „AFi“ gaires	100 %	2024**

* Finansinių metų pabaiga

** išskyrus JAV

**** tik pasirinktose Vakarų šalyse

***** Ispanija, Italija, Graikija, Portugalija, Egiptas, Maroko, Izraelis, Čilė ir Pietų Afrika

Mūsų žaliavų tikslai

Žaliavos	Produktas	Sertifikavimo ir mažinimo tikslai		tikslinis horizontas*
Kakava	 Gaminiai, kurių sudėtyje yra kakavos	„Fairtrade“, „Fairtrade Cocoa Program“, „Rainforest Alliance“, iš ekologinių ūkių	100 % (maistas ir greito vartojimo ne maisto prekės)	2022**
	Šokolado plytelės	„Fairtrade“, „Fairtrade Cocoa Program“	100 % (nuolatinio asortimento prekės)	2022
Riešutai	 Riešutai ir jų mišiniai	Įtraukti į asortimentą sertifikuotų riešutų; „Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, iš ekologinių ūkių		2025
Vaisiai ir daržovės	 Švieži vaisiai ir daržovės	GLOBALG.A.P. su priedu GRASP arba lygiaverčiu***	100 %	2021**
		GLOBALG.A.P. su priedu SPRING arba lygiavertčiu prekėms iš didelės rizikos šalių****	100 %	2026
Palmių (branduolių) aliejus	 Gaminiai, kurių sudėtyje yra palmių (branduolių) aliejaus	RSPO, prekybos modelis: Segregated	100 % (kosmetika ir greito vartojimo ne maisto prekės)	2022
	Gaminiai, kurių sudėtyje yra palmių (branduolių) aliejaus	RSPO, prekybos modelis: Segregated	100 % (maisto prekės)	2022**
	Gaminiai su palmių (branduolių) aliejaus darivatyvomis ar frakcijomis	RSPO, prekybos modelis: Mass balance	100 % (maisto, kosmetikos ir greito vartojimo ne maisto prekės)	2022
Ryžiai	 Ryžiai	Įtraukti į asortimentą sertifikuotų ryžių; SRP – Sustainable Rice Platform, „Fairtrade“, iš ekologinių ūkių	(nuolatinis asortimentas)	2025
Sojos	 Sojų produktai (produktai, kurių sudedamoji dalis yra sojos = pieno produktai, dešros, mėsos ir sūrio pakaitalai; išskyrus sojų padažą)	Sojos, kaip sudedamosios dalies, kilmės šalis turi būti Europa	100 %	2024**
	Vegetariški / veganiški pakaitalai (įskaitant dešrų pakaitalus), sojų gėrimai ir sojų kremas (sojų grietinėlė)	Sojas, kaip vegetariškų / veganiškų produktų pakaitalų sudedamąją dalį, leidžiama naudoti tik Europinės kilmės ir sertifikuotą: RTRS, „Donau Soja“, „Europe Soy“, „ProTerra“, ISCC+, iš ekologinių ūkių	100 %	2025**
	Sojos gyvūnų pašaruose (netiesiogiai gyvūniniuose produktuose)	be miškų naikinimo pagal toliau nurodytas sistemas (jei yra): ZDC arba „ProTerra“ MRV Alternatyvos turi atitikti galiojančias „AFi“ gaires dėl M&V sistemų	100 %	2028**

* finansinių metų pabaiga

** išskyrus JAV

*** pvz., „Bioland“, „Biopark“, „Naturland“, „Fairtrade“

**** Ispanija, Italija, Graikija, Portugalija, Egiptas, Marokas, Izraelis, Čilė ir Pietų Afrika

Mūsų žaliavų tikslai

Žaliavos	Produktas	Sertifikavimo ir mažinimo tikslai		tikslinis horizontas*
Tropiniai vaisiai	 Bananai	„Fairtrade“ (pageidautina), „Rainforest Alliance“ (pageidautina), iš ekologinių ūkių, SCS	Plėsti pasiūlą	2025
	Ananasai	„Fairtrade“ (pageidautina), „Rainforest Alliance“ (pageidautina); iš ekologinių ūkių; kilmės šalis Kosta Rika: SCS	100 %	2022
	Mangai	„Fairtrade“ (pageidautina), „Rainforest Alliance“ (pageidautina); iš ekologinių ūkių; kilmės šalis Izraelis: GLOBALG.A.P. „Spring“ (ar pan.) Dominykos Respublika/Kosta Rika: SCS	100 %	2022
	Avokadai	„Fairtrade“ (pageidautina), „Rainforest Alliance“ (pageidautina), iš ekologinių ūkių; kilmės šalis Čilė / Izraelis / Marokas: GLOBALG.A.P. „Spring“ (ar pan.) kilmės šalis Pietų Afrika: SIZA Dominykos Respublika / Kolumbija: SCS	100 %	2022
	Vynuogės	„Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, iš ekologinių ūkių, SIZA	Plėsti pasiūlą	2025
Arbata	 Žalioji, juodoji ir siauralapio raibsteglio („roibos“) arbata	„Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, iš ekologinių ūkių	100 %	2022
	Žolelių ir vaisių arbata	„Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, iš ekologinių ūkių, jei yra atitinkamų rūšių sertifikavimo standartai ir pasiūla	50 %	2022**
Sultys	 Šviežios apelsinų sultys (parduodamos atvėsintos, iš užjūrio)	„Fairtrade“, „Rainforest Alliance“, iš ekologinių ūkių	100 %	2022**

* finansinių metų pabaiga

** išskyrus JAV

*** tik pasirinktose Vakarų šalyse

Mūsų žaliavų tikslai

Žaliavos	Produktas	Sertifikavimo ir mažinimo tikslai		tikslinis horizontas*
Mediena/ Celiuliozė	 Pakuotės ir gaminiai, kurių sudėtyje yra celiuliozės	Perdirbta žaliava, jei naudojamas pirminis pluoštas – FSC (pageidautina), išimtiniais atvejais – PEFC	100 % (ne maisto prekės)	2020
	Pakuotės su celiulioze	Perdirbta žaliava, jei naudojamas pirminis pluoštas – FSC (pageidautina), išimtiniais atvejais – PEFC	100 % (maistas ir vaisiai bei daržovės)	2025**
	Pakuotės ir gaminiai, kurių sudėtyje yra celiuliozės	Perdirbta medžiaga, jei pirminio pluošto plaušeliai (pageidautina), išimtiniais atvejais – PEFC	100 % (kosmetika ir greito vartojimo ne maisto prekės)	2025**
	Virtuvės ir higieninio popieriaus gaminiai	Padidinti perdirbtos celiuliozės dalį (įskaitant hibridinį popierių)	15 % (nuolatinio asortimento prekėms)	2025
	Anglis/ anglies briketai	Ženklavimo informacijoje pateikiama: kilmės vieta ir medienos rūšis	100 %	2021
	Anglis/ anglies briketai	FSC (pageidautina), PEFC, „Nordic Swan“ (pageidautina, jei tiekimo grandinė yra sertifikuota FSC), gaunama per projektą „Earthworm“	100 %	2025
Kaučiukas	 Produktai su kaučiuku	Miškų nenaikinimo garantija pagal GPSNR, WWF, FSC arba „Rainforest Alliance“ pripažintą sistemą. Alternatyvoje turi būti atsižvelgta į „AFi“ „M&V“ sistemų gaires.	100 % (ne maisto ir greito vartojimo ne maisto prekės)	2024**
	Produktai su kaučiuku	Kaučiuko sudedamoji dalis yra sertifikuota pagal FSC (pageidautina) arba PEFC.	50 % (išplėtimas iki 75 % iki 2027)	2024**
Plastikas	 Pakuotės	Sumažinimas	-30 %	2025***
	Pakuotės	Sumažinimas	-35 %	2027***
	Pakuotės	Didžiausio perdirbamumo skatinimas (visos plastiko pakuotės kuo labiau perdirbamos)	100 %	2025**
	Pakuotės	Pirminio („Virgin“) plastiko sumažinimas	-10 %	2025***
	Pakuotės	Perdirbto plastiko dalies didinimas pakuotėse	25 %	2025**
Jautiena	 Jautiena iš Pietų Amerikos ir kitų rizikos šalių	Užtikrinti, kad nebūtų miškų naikinimo, taikant GRISB pripažintą sistemą arba atsižvelgiant į „AFi“ „M&V“ sistemų gaires	100 %	2024**

* finansinių metų pabaiga

** išskyrus JAV

*** išskyrus Latviją, Estiją, Serbiją, JAV

Mūsų žaliavų tikslai

Žaliavos	Produktas	Sertifikavimo ir mažinimo tikslai		tikslinis horizontas*
Paukštiena	 Broileriai	Gyvūnai laikomi geresnėmis laikymo sąlygomis, kai sumažinamas paukščių laikymo tankis ir lėčiau augančios veislės (nuolatinio asortimento prekės)	Plėsti pasiūlą	2026
Viskozė	Tekstilės gaminiai, namų ūkio gaminiai	Perdirbta arba sertifikuota: „Lenzing“ „EcoVero“, „Birla“ LIVAECO	100 %	2020
Natūrali oda	Tekstilės gaminiai / batai, namų ūkio gaminiai	Perdirbta arba sertifikuota: „Leather Working Group“ pagal sidabro ir aukso medalių standartą	100 %	2021
Vilna	Tekstilės gaminiai	Perdirbta arba sertifikuota: RWS, GCS, SFA, GOTS, GRS, RCS; draudžiama naudoti angoros vilną ir Merinosa avių vilną naudojant odos plotų išpjovimą (angl. „mulesing“); avių kailius tik įrodžius, kad tai yra maisto pramonės šalutinis produktas	100 %	2022
Plunksnos	Tekstilės gaminiai, namų ūkio gaminiai	Perdirbta arba sertifikuota: „DownPass“, RDS, GOTS, GRS arba RCS; draudžiama plunksnas pešti nuo gyvų paukščių arba auginamų tukinimo (priverstinio šėrimo) būdu	100 %	2022
Natūralus kailis	Tekstilės gaminiai, namų ūkio gaminiai	Dalyvaudami programoje „Fur Free Retailer“, draudžiama naudoti natūralų kailį.		
Poliesteris	Tekstilės gaminiai	Perdirbta arba sertifikuota: GRS, RCS, RMC, „Eucertplast“, „Blauer Engel“, SCS	100 %	2030

* Finansinių metų pabaiga

Terminų žodynas

Terminų žodynas

<p>Atskaitomybės sistemos iniciatyva (angl. „Accountability Framework initiative“, „AFi“)</p>	<p>Atskaitomybės sistemos iniciatyva („AFi“) – tai bendradarbiavimo programa, kuria siekiama apsaugoti miškus, kitas natūralias ekosistemas ir žmogaus teises, etiškos produkcijos produkcija paverčiant standartu. Siekiant šio svarbaus pokyčio, „AFi“ skatina ir remia atskaitomybės sistemos įgyvendinimą – išsamaus tikslų nustatymo, priemonių įgyvendinimo bei pažangos ataskaitų apie etiškų tiekimo grandinių pažangą teikimo plano. Iniciatyvai vadovauja „AFi“ koalicija, t.y. aplinkosaugos ir žmogaus teisių organizacijų iš viso pasaulio grupė, parengusi atskaitomybės sistemą ir siekianti teigiamo poveikio žemės ūkiui ir miškininkystei.³⁰</p>
<p>„AFi Operational Guidance for Monitoring and Verification“</p>	<p>Šiose gairėse pateikiami stebėjimo ir tikrinimo („M&V“) standartai ir geroji praktika, susijusi su bendrovių įsipareigojimų dėl klausimų, patenkančių į atskaitomybės sistemos taikymo sritį. Daugiausia dėmesio skiriama su žaliavų gavyba ir perdirbimu susijusiam poveikiui aplinkai ir socialiniam poveikiui. Bendrosios gairės skirtos įvairioms žaliavoms ir susijusiems dalykams ir gali būti pritaikytos kuriant arba perimant konkrečiai pritaikytas „M&V“ sistemas, įrankius ir procesus.³¹</p>
<p>Afrikoje pagaminta medvilnė (angl. „Cotton made in Africa“, „CmiA“)</p>	<p>Afrikoje pagaminta medvilnė – tai iniciatyva, kuria siekiama pagerinti socialines, ekonomines ir ekologines medvilnės gamybos sąlygas Afrikoje. Šią iniciatyvą organizuoja „Aid by Trade Foundation“. Dalyvaujančios tekstilės įmonės specialiai prašo tvariai pagamintos medvilnės ir parduoda ją su ženklu „Cotton made in Africa“. Įmonės moka licencijos mokestį už ženklą, kuris vėl investuojamas auginimo regionuose. Garantuojant medvilnės pirkimą ūkininkai skatinami auginti ekologišką medvilnę ir gauna užtikrintas pajamas iš pardavimų.³²</p>

<p>Danau Soja</p>	<p>„Dunojaus soja“ yra Europos ne pelno siekianti organizacija, vienijanti daugelį suinteresuotųjų šalių, siekianti pertvarkyti Europos aprūpinimą baltymais, ypatingą dėmesį skiriant sojos gamybą be GMO.³³</p>
<p>„Earthworm Foundation“</p>	<p>„Earthworm Foundation“ yra ne pelno siekianti organizacija, kuri kartu su savo nariais ir partneriais siekia užtikrinti, kad vertės grandinės skatintų klestinčias bendruomenes ir ekosistemas. Organizacija „Earthworm Foundation“ padeda nustatyti politiką, apibrėžiančią, ką įmonė nori gauti iš savo produktų, padeda užtikrinti skaidrumą, atsekamumą, skundų tvarkymo sistemą, vykdyti stebėseną ir patikrą bei dirba su tiekėjais ir remia geresnes praktikas kritiniuose pirkimo regionuose.³⁴</p>
<p>Etiškos arbatos partnerystė (angl. „Ethical Tea Partnership“, ETP)</p>	<p>ETP įkūrė arbatos bendrovių grupė, kad būtų galima geriau suprasti arbatos tiekimo grandinės riziką. Šiandien ETP yra pasaulinė narystės organizacija, skatinanti bendradarbiavimą su vietos bendruomenėmis, įmonėmis, vyriausybėmis ir pilietine visuomene, skatinant ilgalaikius ir sistemingus pokyčius arbatos auginimo ir gamybos srityje.³⁵</p>
<p>„Fairtrade“</p>	<p>„Fairtrade“ reiškia geresnes darbo ir gyvenimo sąlygas smulkiesiems ūkininkams ir darbuotojams globalių Pietų šalyse. Sąžininga prekyba susitaria dėl stabilių minimalių kainų, įskaitant sąžiningos prekybos premiją bendruomenės projektams, reguliuojamas darbo sąlygas ir aplinkai nekenksmingo auginimo skatinimą. Tam 1997 m. įvairių šalių vystymosi pagalbos organizacijos susijungė į skėtinę organizaciją FLO (šiandien: „Fairtrade International“) ir sujungė savo atskirus standartus į vienodą standartą. 2002 m. buvo įvestas bendras sąžiningos prekybos ženklas. Tai paremta bendraisiais standartais (smulkiųjų ūkininkų organizacijoms, plantacijoms ar sutartiniam ūkininkavimui), produktų standartais, pagal kuriuos nustatomos konkrečioms produktams skirtos taisyklės, ir prekybininko standartu (prekybininko standartas), kuriame pateikiami prekybininkams ir gamintojams taikomi reglamentai (įskaitant mokėjimo metodų arba mišrių produktų taisyklių nuostatas).³⁶</p>

³⁰ Accountability Framework: Home, 2024.

³¹ Accountability Framework: Operational Guidance on Monitoring and Verification, 2023.

³² Utopia: „Cotton made in Africa“: Das steckt hinter der nachhaltigen Baumwolle (Tai slypi už tvarios medvilnės), 2021 m.

³³ „Dunojaus sojos“: Über uns, 2024.

³⁴ Earthworm: About us, 2024.

³⁵ Ethical Tea Partnership: Apie mus, 2024.

³⁶ Fairtrade: Kas yra sąžininga prekyba? 2021 m.

Terminų žodynas

Miškų priežiūros taryba (angl. „Forest Stewardship Council“, FSC)	„FSC®“ (Miškų priežiūros tarnyba) buvo įkurta 1993 metais ir nuo tada yra nepriklausoma organizacija, skatinanti aplinkai nekenksmingą, socialiai naudingą ir ekonomiškai perspektyvų miškų valdymą. Taigi „FSC®“ antspaudas identifikuoja medienos ar popieriaus gaminius, atitinkančius tokius kriterijus kaip vietinių grupių apsauga, biologinės įvairovės ir didelę apsauginę vertę turinčių miškų išsaugojimas arba genetiškai modifikuotų organizmų draudimas. Priklausomai nuo sertifikuotos celiuliozės dalies gaminyje arba perdirbtų medžiagų naudojimo, „FSC®“ suteikia skirtingus antspaudus. ³⁷
*FSC® N001585	
Tvarios kakavos forumas	Vokietijos vyriausybė, kuriai atstovauja Federalinė ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros ministerija (BMZ) ir Federalinė maisto ir žemės ūkio ministerija (BMEL), Vokietijos konditerijos pramonė, Vokietijos maisto prekyba ir pilietinė visuomenė, susijungė į Tvarios kakavos forumą. Kartu, kaip vadinamoji įvairių suinteresuotųjų šalių iniciatyva, jie siekia gerinti kakavos augintojų ir jų šeimų gyvenimo sąlyga, išsaugoti ir apsaugoti gamtinius išteklius bei biologinę įvairovę kakavos auginimo šalyse bei didinti pagal tvarumo standartus sertifikuotos kakavos auginimo ir pardavimo apimtis. Forumo nariai dirba, glaudžiai bendradarbiaudami su kakavą gaminančių šalių vyriausybėmis. ³⁸

Forumas „Tvarus palmių aliejus“ (FONAP)	Tvaraus palmių aliejaus forumas (FONAP) – tai daugelio suinteresuotųjų šalių partnerystė, kurią sudaro daugiau kaip penkiasdešimt įmonių, asociacijų, nevyriausybinių organizacijų, Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft (BMEL) (Federalinė maisto ir žemės ūkio ministerija) ir Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung (BMZ) (Vokietijos vystomojo bendradarbiavimo ministerija). FONAP sekretoriatas yra įsikūręs Vokietijos tarptautinio bendradarbiavimo agentūroje (Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH). „FONAP e.V.“ tikslas – skatinti tvarias žemės ūkio produktų tiekimo grandines, labiausiai atkreipiant dėmesį į palmių aliejų. FONAP siekia nuo pat įkūrimo 2015 m. tvaresnio palmių aliejaus auginimo kilmės šalyse. To siekiant, būtina didinti sertifikuoto tvaraus palmių aliejaus, skirto maistui, gyvūnų pašarams ir chemijos produktams, pirkimą bei atsižvelgti į žmogaus teises ir jas taikyti visoje tiekimo grandinėje. ³⁹
Pasaulinis ekologiškos tekstilės standartas (angl. „Global Organic Textile Standard“, GOTS)	Pasaulinį ekologiškos tekstilės standartą (GOTS) įkūrė tarptautinės standartų organizacijos, kurios siekia ekologiškesnės ir socialiai atsakingesnės tekstilės gamybos. Šis ženklas apibūdina vieną visame pasaulyje galiojantį kontroliuojamą socialinį ir aplinkosaugos standartą. Ženklas suteikiamas tik tekstilės gaminiams, kurių sudėtyje yra ne mažiau kaip 70 proc. ekologiškai išaugintų natūralių pluoštų. Tai darant, visa tekstilės gamybos grandinė sertifikuojama nepriklausomai. Visus gaminius galima atsekti ir patikrinti pagal viešai prieinamą duomenų bazę. ⁴⁰
Poveikio žmogaus teisėms vertinimas (angl. „Human Rights Impact Assessment“, HRIA)	„Human Rights Impact Assessment“ (HRIA) vertinime aprašomas poveikio žmogaus teisėms analizės procesas, skirtas sisteminei iširti, prognozuoti ir reaguoti į galimą verslo, vyriausybės politikos ar komercinių sutarčių poveikį žmogaus teisėms. ⁴¹

³⁷ FSC: Forest Stewardship Council (Miškų priežiūros taryba), 2023.

³⁸ Tvarios kakavos forumas: Über uns, 2024.

³⁹ Forum Nachhaltiges Palmöl: Portrait FONAP, 2024.

⁴⁰ GOTS: Pasaulinis ekologiškos tekstilės standartas, 2020 m.

⁴¹ Danijos žmogaus teisių institutas: Introduction to human rights impact assessment (Įvadas į poveikio žmogaus teisėms vertinimą), 2021 m.

Terminų žodynas

Vokietijos Tiekimo grandinės įstatymas	Vokietijos Įstatymas dėl įmonių prievolių vykdyti tiekimo grandinių patikrinimus (LkSG) pirmą kartą teisiškai reglamentuoja įmonių atsakomybę už žmogaus teisių laikymąsi tiekimo grandinėse. Konkretūs šio įstatymo reikalavimai įpareigoja įmones atsižvelgti į žmogaus teisių ir tam tikrus su aplinka susijusius aspektus savo tiekimo grandinėse. Prievolės, nustatytos pagal šį įstatymą, yra diferencijuojamos atsižvelgiant į įmonės faktines galimybes daryti įtaką – ar tai būtų pačios įmonės veiklos sritis, tiesioginis sutartinis partneris, ar netiesioginis tiekėjas. Įstatymas įsigaliojo 2023 m. sausio 1 d. ir taikomas įmonėms, turinčioms bent 3000 darbuotojų. ⁴³
Stebėjimo ir tikrinimo (angl. „Monitoring & Verification“, „M&V“) sistemos	Stebėjimo ir tikrinimo sistemos yra kovos su miškų naikinimu, konversija ir žmogaus teisių pažeidimais tiekimo grandinėse strategijos. Įvertinimas – tai nuolatinis duomenų rinkimas, siekiant įvertinti ir dokumentuoti pažangą, veiklos rezultatus ir atitiktį. Įvertinimo sistemos leidžia bendrovėms valdyti ir sekti savo veiklą ir tiekimo grandinės veiklos rezultatus pagal savo tikslus ir kitas rinkos, teisines ar teisės aktuose nustatytas pareigas. Tikrinimas svarbus siekiant įvertinti ir įrodyti atitiktį ir veiklos rezultatus, susijusius su nenaikinamais miškais, nepertvarkymu ir pagarba žmogaus teisėms. Jis padeda patvirtinti įvertinimo rezultatus, kad šia informacija būtų galima pasitikėti. Tikrinimas turi būti atliekamas taikant nepriklausomą ir skaidrų išorės procesą. ⁴⁴
Kosmetika ir greito vartojimo ne maisto prekės (angl. „Near Food“)	Kosmetika, plovikliai, valymo priemonės, naminių gyvūnų ėdalas, popierius, plėvelės, higienos produktai, tabakas, namų apyvokos reikmenys (baterijos, anglis, žvakės, žiebtuvėliai, tepalai, krepšiai).
Ne maisto prekės	Tekstilė ir namų ūkio gaminiai

Ekologinio turinio standartas (angl. „Organic Content Standard“, OCS)	Ekologinio turinio standartas – tai tarptautinis savanoriškas standartas, skirtas patikrinti medžiagų, kurių kilmės šalis yra įmonė, sertifikuota pagal pripažintus nacionalinius ekologinės gamybos standartus, tiekimo grandinę. Standartas naudojamas ekologiškai užaugintoms žaliavoms patikrinti nuo ūkio iki galutinio produkto. Atlikdamos kasmetinius auditus atskiras vietas sertifikuoja nepriklausomos trečiosios šalies sertifikavimo įstaigos. Medžiaga atsekama nuo plantacijos iki galutinio produkto pagal ⁴⁵ „Textile Exchange's Content Claim Standard“ (CCS) reikalavimus.
Other Wooded Lands	„Other Wooded Land“ – tai plotai, kuriuose medžių lają sudaro 5–10 % daugiau kaip penkių metrų aukščio medžių arba daugiau kaip 10 % medžių lajos, jei įskaičiuojami mažesni medžiai, krūmai ir krūmokšniai. ⁴⁶
Miškų sertifikavimo schemų patvirtinimo programa (PEFC) „ProTerra MRV“ sprendimas	PEFC – tai didžiausia pasaulyje nepriklausoma tvarios miškininkystės sertifikavimo sistema. PEFC ženklu pažymėti medienos ir popieriaus gaminiai patvirtina, kad jie pagaminti ekologiškai, ekonomiškai ir socialiai tvariai tvarkant miškus. ⁴⁷ „ProTerra MRV“ standarte pateikiamas sisteminis požiūris, kaip vertinti ir tikrinti, ar organizacija laikosi rūpestingumo pareigos įsipareigojimų, ir padeda teikti ataskaitas apie rūpestingumo pareigą tiekimo grandinėje ir miško nenaikinimo aspektus. Standartas grindžiamas įmonės valdymo sistemos atitikties tiekimo grandinės tvarumo reikalavimams patikrinimu, kurį atlieka nepriklausomos trečiosios šalys, atlikdamos auditą. Ūkinės veiklos vykdytojai, kurių auditas atliktas pagal šį standartą, yra įsipareigoję laikytis ekonomiškai ir aplinkosaugos požiūriu tvarios bei socialiai atsakingos tiekimo grandinės. ⁴⁸

⁴³ Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle (Federacinė ekonomikos ir eksporto kontrolės įstaiga): Das Lieferkettensorgfaltspflichtengesetz im Überblick, 2024.

⁴⁴ Accountability Framework: Monitoring and Verification, 2023.

⁴⁵ Textile Exchange: Organinio turinio standartas, 2023.

⁴⁶ The Forest Resources Assessment Programme: 2.3 Other wooded land, 2024.

⁴⁷ PEFC: Kas yra PEFC?, 2021 m.

⁴⁸ ProTerra Foundation: ProTerra Monitoring and Verification (MRV) Standard and the European Regulation on deforestation-free commodities, 2024.

Terminų žodynas

Atogrąžų miškų aljansas (RA)	Atogrąžų miškų aljansas (Rainforest Alliance, RA) buvo įkurtas 1987 m., siekiant išsaugoti biologinę įvairovę ir skatinti aplinkai tvarią bei socialiai teisingą žemės ūkio ir miškininkystės praktiką daugiau nei 60 šalių. Remdamasis standartu „Rainforest Alliance Sustainable Agriculture Standard“, jis suteikia vartotojo ženklą su žalia varle. Tai grindžiama žmogaus teisių kriterijais, tokiais kaip galimybė gauti išsilavinimą arba vaikų darbo uždraudimas, taip pat ekologiniais reikalavimais, tokiais kaip vandens telkinių ir biologinės įvairovės apsauga. 2018 m. RA susijungė su UTZ sertifikavimo programa. ⁴⁹
Responsible Commodities Facility (RCF)	Atsakingų žaliavų priemonė (RCF) – tai iniciatyva, kuria siekiama skatinti atsakingą sojos gamybą ir prekybą Brazilijoje, sukuriant finansiškai tvarią priemonę, kuri skatina ūkininkus ir padeda patenkinti didėjančią tarptautinį poreikį tiekimo grandinėms be miškų kirtimo. ⁵⁰
Roundtable of Sustainable Palm Oil (RSPO)	2004 m. WWF ir kitų organizacijų įkurta RSPO yra pasaulinė organizacija, kuri siekia tvaresnės palmių aliejaus pramonės. Nuo to laiko organizacija parengė aplinkosaugos ir socialinių kriterijų rinkinį, kurį turi atitikti įmonės, norinčios gaminti RSPO sertifikuotą tvarų palmių aliejų (CSPO). Šios priemonės padeda sumažinti neigiamą palmių aliejaus gamybos poveikį vietos aplinkai, gyvūnijai ir vietiniams gyventojams. ⁵¹
Round Table on Responsible Soy Association (RTRS)	2006 m. Ciuriche, Šveicarijoje įkurta RTRS - „Round Table on Responsible Soy Association“ - yra ne pelno organizacija, skatinanti atsakingos sojos gamybos, prekybos ir naudojimo plėtrą. RTRS bendradarbiauja su suinteresuotais šalimis visoje sojos vertės grandinėje – nuo gamybos iki vartojimo. Tai ji daro kurdama pasaulinę platformą, skirtą daugelio suinteresuotųjų šalių dialogui apie atsakingą sojos gamybą, ir rengdama, įgyvendindama bei tikrindama pasaulinį sertifikavimo standartą. ⁵²

„Gelbėkit vaikus“ (angl. „Save the Children“)	Organizacija „Gelbėkit vaikus“ – tai seniausia ir didžiausia nepriklausoma vaikų teisių organizacija pasaulyje. Vokietijoje ir maždaug 120 kitų šalių organizacija siekia užtikrinti, kad vaikai galėtų saugiai ir sveikai augti ir mokytis – net ir krizės laikotarpiu. ⁵³
Tvarių ryžių platforma (Sustainable Rice Platform, SRP)	SRP 2011 m. įkūrė Jungtinių Tautų aplinkosaugos programa (UNEP) ir „Rice Research Institute“ (IRRI) kartu su partneriais iš mokslinių tyrimų ir privataus sektoriaus. SRP – tai pasaulinis daugelio suinteresuotųjų šalių aljansas, apjungiantis daugiau nei 100 institucinių narių, siekiančių pagerinti smulkiųjų ūkininkų pragyvenimo sąlygas, sumažinti ryžių gamybos socialinį, ekologinį ir klimato poveikį ir skatinti tvariai pagamintų ryžių paklausą rinkoje. 2015 m. SRP pristatė pirmąjį pasaulyje savanorišką tvaraus ryžių auginimo standartą. ⁵⁴
Tvarios tekstilės partnerystė	Tvarios tekstilės partnerystė, kaip daugelio suinteresuotųjų šalių iniciatyva, vienija visus suinteresuotuosius subjektus – įmones, asociacijas, nevyriausybinės organizacijas, standartų organizacijas, tekstilės sektoriaus profesines sąjungas ir Vokietijos federalinę vyriausybę. Kartu ieškoma sprendimų, kaip spręsti socialinius ir aplinkosaugos iššūkius pasaulinėse tekstilės tiekimo grandinėse. ⁵⁵
WWF vandens ir biologinės įvairovės filtras	Tvarios tekstilės partnerystė, kaip daugelio suinteresuotųjų šalių iniciatyva, vienija visus suinteresuotuosius subjektus – įmones, asociacijas, nevyriausybinės organizacijas, standartų organizacijas, tekstilės sektoriaus profesines sąjungas ir Vokietijos federalinę vyriausybę. Kartu ieškoma sprendimų, kaip spręsti socialinius ir aplinkosaugos iššūkius pasaulinėse tekstilės tiekimo grandinėse. ⁵⁶

⁴⁹ Rainforest Alliance: Über uns, 2023.

⁵⁰ Sustainable Investment Management: Responsible Commodities Facility, 2024.

⁵¹ RSPO: Who we are, 2024.

⁵² RTRS: About RTRS, 2024.

⁵³ Save the Children: Über uns, 2024.

⁵⁴ Sustainable Rice Platform: Apie mus, 2024.

⁵⁵ Tvarios tekstilės partnerystė: Partnerystės portretas, 2024.

⁵⁶ WWF: WWF Risk Filter Suite, 2024.

Terminų žodynas

ZDC metodika Nevyriausybinės organizacijos „Earthworm“ sukurtas metodas „Nulinis miškų naikinimas ir konversija“ (angl. „Zero Deforestation and Conversion“, ZDC) – tai protokolas, skirtas miškų naikinimo ir konversijos rizikai sojų tiekimo grandinėje įvertinti. Tikrinama, ar fizinis sojos pupelių srautas nuo augavietės iki krovinio laivo atitinka ZDC metodo kriterijus. Po 2020 m. sausio 1 d. neturi būti jokio teisėto ar neteisėto miškų naikinimo ar natūralių ekosistemų konversijos. Taikant ZDC metodą dalyvauja prekybininkai, sudaromas smulkintuvų žemėlapis, atsekamas sojų pupelių srautas nuo krovinio iki pirkimo vietų, įvertinama informacija ir galiausiai patvirtinamas kroviny, jei įrodoma, kad jo kilmė nesusijusi su miškų kirtimu.⁵⁷

---

⁵⁷ Earthworm: Zero Deforestation and Conversion Methodology, 2022.

Šaltiniai ir nuorodos

Šaltiniai

Accountability Framework:

Home

<https://accountability-framework.org/>

(Versija: 2024)

Accountability Framework:

Įvertinimas ir tikrinimas

https://accountability-framework.org/fileadmin/uploads/afi/Documents/Topic_Summaries/TS_Monitoring_Verification.pdf

(paskelbta: 2023)

(paskelbta: 2023)

Accountability Framework:

Operational Guidance on Monitoring and Verification

https://accountability-framework.org/fileadmin/uploads/afi/Documents/Operational_Guidance/OG_Monitoring_Verification-2020-5.pdf

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

Federacinė ekonomikos ir eksporto kontrolės įstaiga (BAFA):

Tiekimo grandinių rūpestingumo pareigos įstatymo apžvalga

https://www.bafa.de/DE/Lieferketten/Ueberblick/ueberblick_node.html#doc1469782b

odyText2

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

Tvarios tekstilės partnerystė:

Aljanso portretas

<https://www.textilbuendnis.com/>

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

Etiškos arbatos partnerystė (angl. „Ethical Tea Partnership“):

Apie mus

<https://etp-global.org/about-us/>

(Versija: 2024)

„Fairtrade“ Vokietijoje:

Lyčių lygybė dėmesio centre

<https://www.fairtrade-deutschland.de/was-ist-fairtrade/arbeitsschwerpunkte/geschlechtergerechtigkeit>

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

Sąžininga prekyba:

„Fairtrade“ kakava

<https://www.fairtrade-deutschland.de/produkte/kakao/hintergrund-fairtrade-kakao>

(Versija: 2021)

Sąžininga prekyba:

Kas yra sąžininga prekyba?

<https://www.fairtrade-deutschland.de/was-ist-fairtrade>

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

(Versija: 2024)

Šaltiniai

FSC:

Forest Stewardship Council
<https://www.fsc-deutschland.de/de-de/der-fscr>
(Versija: 2023)

GOTS:

Pasaulinis ekologiškos tekstilės standartas
https://global-standard.org/images/resource-library/documents/standard-and-manual/GOTS_Version_6.0_DE.pdf
(Versija: 2020)

„Greenpeace“:

Žemės ūkis ir klimatas
<https://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Landwirtschaft/WWF-Studie-Kulinarischer-Kompass-Wasser.pdf>
(paskelbta: 2008)

„Greenpeace“:

Palmių aliejus
<https://www.greenpeace.org.uk/challenges/palm-oil/>
(Versija: 2024)

INA:

INA žaliavų ekspertizė
<https://www.nachhaltige-agrarlieferketten.org/ueber-ina/rohstoffexpertise>
(Versija: 2024)

INC:

Crop Reports
<https://inc.nutfruit.org/category/news/crop-reports/>
(paskelbta: 2023)

Tvarių žemės ūkio tiekimo grandinių iniciatyva:

Factsheet
https://www.nachhaltige-agrarlieferketten.org/fileadmin/INA/Ueber_die_Initiative/Factsheet_INA_GIZ_en.pdf
(paskelbta: 2019)

Tvarių žemės ūkio produktų tiekimo grandinių iniciatyva:

Apie INA
<https://www.nachhaltige-agrarlieferketten.org/ueber-ina>
(Versija: 2024)

„Mukhopadhyay & Mondal“:

Cultivation, Improvement, and Environmental Impacts of Tea
<https://oxfordre.com/environmentalscience/display/10.1093/acrefore/9780199389414.001.0001/acrefore-9780199389414-e-373>
(paskelbta: 2017)

Nature Communications:

Sustainable intensification for a larger global rice bowl
<https://www.nature.com/articles/s41467-021-27424-z>
(paskelbta: 2021)

Nature Plans:

The environmental impacts of palm oil in context
<https://www.nature.com/articles/s41477-020-00813-w#citeas>
(paskelbta: 2020)

Mūsų pasaulio duomenys:

Forests and Deforestation
<https://ourworldindata.org/drivers-of-deforestation#is-our-appetite-for-soy-driving-deforestation-in-the-amazon>
(Versija: 2021)

„Panhuisen & de Vries“:

Coffee Barometer
https://coffeebarometer.org/documents_resources/coffee_barometer_2023.pdf
(paskelbta: 2023)

PEFC:

Kas yra PEFC?
<https://www.pefc.de/pefc-siegel/>
(Versija: 2024)

ProTerra Foundation:

ProTerra Monitoring and Verification (MRV) Standard and the European Regulation on deforestation-free commodities
<https://www.proterrafoundation.org/news/proterra-monitoring-and-verification-mrv-standard-and-the-european-regulation-on-deforestation-free-commodities1/>
(Versija: 2024)

„Rainforest Alliance“:

Apie mus
<https://www.rainforest-alliance.org/de/uber-uns/>
(Versija: 2023)

RSPO:

Kas mes esame
<https://rspo.org/who-we-are/>
(Versija: 2024)

RTRS:

Apie RTRS
<https://responsiblesoy.org/about-rtrs?lang=en>
(Versija: 2024)

Šaltiniai

Save the Children:

Apie mus

<https://www.savethechildren.de/informieren/ueber-uns/>

(Versija: 2024)

SRF:

Klimawandel bedroht den Reisanbau

<https://www.srf.ch/news/international/grundnahrungsmittel-reis-klimawandel-bedroht-den-reisanbau>

(paskelbta: 2023).

Statista: Production of tree nuts worldwide from 2008/2009 to 2022/2023

<https://www.statista.com/statistics/1030933/tree-nut-global-production/>

(paskelbta: 2023)

Statista:

Tea production worldwide from 2006-2022

<https://www.statista.com/statistics/264188/production-of-tea-by-main-producing-countries-since-2006/>

(paskelbta: 2024)

Sustainable Investment Management:

Responsible Commodities Facility

<https://sim.finance/responsible-commodities-facility/>

(Versija: 2024)

Sustainable Rice Platform:

Apie mus

<https://sustainablerice.org/about-us/>

(Versija: 2024)

Sustainable Rice Platform:

About Rice

<https://sustainablerice.org/about-rice/>

(Versija: 2024)

„Textile Exchange“:

Organinio turinio standartas

<https://textileexchange.org/standards/organic-content-standard/>

(Versija: 2023)

Danijos žmogaus teisių institutas:

Ivadas į poveikio žmogaus teisėms vertinimą

<https://www.humanrights.dk/tools/human-rights-impact-assessment-guidance-toolbox/introduction-human-rights-impact-assessment>

(Versija: 2023)

The Forest Resources Assessment Programme:

2.3 Other wooded land

https://www.fao.org/4/ad665e/ad665e03.htm#P210_10728

(Versija: 2024)

Federalinė aplinkos tarnyba:

Pasauliniai žemės plotai ir biomasė

https://www.umweltbundesamt.de/sites/default/files/medien/479/publikationen/globale_landflaechen_biomasse_bf_klein.pdf

(paskelbta: 2013)

JAV valstybės departamentas:

2020 Trafficking in Persons Report

<https://www.state.gov/reports/2020-trafficking-in-persons-report/>

(paskelbta: 2020)

Utopija:

„Cotton made in Africa“: Das steckt hinter der nachhaltigen Baumwolle (Tai slypi už tvarios medvilnės)

<https://utopia.de/ratgeber/cotton-made-in-africa-das-steckt-hinter-der-nachhaltigen-baumwolle/>

(Versija: 2023)

Voice Network:

Cocoa Barometer

<https://voicenetwork.cc/wp-content/uploads/2020/12/2020-Cocoa-Barometer.pdf>

(Versija: 2020)

WWF:

8 Things to know about Palm Oil

<https://www.wwf.org.uk/updates/8-things-know-about-palm-oil>

(Versija: 2024)

WWF:

Tiekimo grandinės be miškų naikinimo ir nepertvarkymo

<https://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Amazonas/WWF-Studie-Entwaldungs-und-umwandlungsfreie-Lieferketten.pdf>

(paskelbta: 2022)

WWF:

Vandens suvartojimas ir trūkumas

<https://www.wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/Landwirtschaft/WWF-Studie-Kulinarischer-Kompass-Wasser.pdf>

(Versija: 2021)

Šaltiniai

WWF:

Kakava

https://wwf.panda.org/discover/our_focus/forests_practice/cocoa/#:~:text=Cocoa%20%7C%20WWF&text=Everyone%20loves%20chocolate%20%2D%20and%20demand,and%20on%20the%20world%27s%20forests

(Versija: 2024)

WWF:

Soja kaip pašaras gyvuliams

<https://www.wwf.de/themen-projekte/landwirtschaft/produkte-aus-der-landwirtschaft/soja/soja-als-futtermittel>

(Versija: 2024)

WWF:

Palmių aliejus

<https://www.worldwildlife.org/industries/palm-oil>

(Versija: 2024)

WWF:

WWF Risk Filter Suite

<https://riskfilter.org/>

(Versija: 2024)

Iliustracijų šaltiniai

Pavadinimo iliustracija: Adobe Stock_192266241

2, 31 puslapis: Adobe Stock_353663122

14 puslapis: Adobe Stock_350304897

15 puslapis: Adobe Stock_827607028

16 puslapis: Adobe Stock_458462178

18 psl. iš 19 Adobe Stock_59970020

20 puslapis: Adobe Stock_619264996

21 puslapis: Adobe Stock_333211929

22 puslapis: Adobe Stock_92027264

24 puslapis: Adobe Stock_293135498

25 puslapis: Adobe Stock_6437597

27 puslapis: Adobe Stock_90388698

29 puslapis: Adobe Stock_179337284

Kontaktai

„Lidl Lietuva“
Viršuliškių skg. 34
Vilnius

Daugiau informacijos apie ĮSA

<https://www.lidl.lt/>
<https://imone.lidl.lt/>

Pranešimas apie autorių teises

Šio dokumento turinys (tekstai, grafikai, nuotraukos, logotipai ir t. t.) bei pats dokumentas yra saugomi autorių teisių. Be raštiško „Lidl“ sutikimo šis dokumentas ir / arba jo turinys negali būti perduodamas, keičiamas, platinamas, verčiamas arba kopijuojamas.

Pastaba dėl lyčių

Kad būtų lengviau skaityti, šiame leidinyje naudojami vyriškos giminės asmenvardžiai. Atitinkamos sąvokos draudimo diskriminuoti prasme galioja visoms giminėms. Sutrumpinta kalbos forma pasirinkta tik redakciniais tikslais ir neapima jokio vertinimo.